NESTEMATE ALE LITERATURII PATRISTICE
OMILII
2

Sfântul Ioan Gură de Aur

Despre Rai şi Scriptură
Despre iubirea lui Dumnezeu pentru noi
Despre „Şezut-a Împărătească de-a dreapta Ta"

Dumnezeu Şi-a dorit pentru Sine o desfrânată? Da, o desfrânată! La firea noastră mă refer Dumnezeu doreşte o desfrânată? Omul, dacă poftește o desfrânată este osândit, iar Dumnezeu o dorește pe aceasta? În timp ce omul poftește desfrânata ca să se facă desfrânat, Dumnezeu o dorește ca să o preschimbe în fecioară Astfel, pofta omului înseamnă pierderea celei desfrânate, în timp ce dorirea lui Dumnezeu înseamnă mântuirea acesteia.

„Cel mare şi puternic" a dorit o desfrânată? Şi de ce? Ca să devină Mire Şi ce face? Nu trimite la aceasta pe nici unul dintre robi, nu trimite un sol, nici pe Arhanghelii, pe Heruvimi şi Serafimi, ci El Însuşi Se apropie ca un iubit. Din nou, auzind despre nuire, să nu crezi că este pătimaşă

A dorit o desfrânată? Şi ce face? N-o ridică pe ea sus, căci nu voia s-o mulțe desfrânată la cer, ci coboară Acesta pe pământ Vine spre desfrânată şi nu Se ruşinează Vine la coliba acesteia şi o află amețită ca de băutură Şi cum vine? Nu-Şi goleşte firea, ci Se face asemenea desfrânatei Nu la gândire, ci la fire devine ca aceasta, pentru ca să nu se sperie, să nu fugă, văzând că El nu este căzut ca ea. Nu i-a cerut socoteală despre păcate, ci i-a iertat greşelile şi fărădelegile

Şi ce face? O ia pe aceasta la Sine. Şi ce-i dă acesteia? Inelul Care inel? Pe Duhul cel Sfânt După aceea i-a zis: „Nu te-am sădit în Rai"? „Da" „Şi cum ai căzut de acolo"?, A venit diavolul şi m-a luat"

„Ai fost sădită în Paradis şi te-a scos afară? Am să te sădesc în Mine Eu te voi ține. Cum, nu îndrăzneşti să vii la Mine? Nici în cer nu te urc, ci mai bine aduc cerul aici În Mine Însumi, Stăpânul cerului, te sădesc pe tine"!

6.70

NESTEMATE ALE LITERATURII PATRISTICE

OMILII

2

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR

Despre Rai şi Scripturi;
Despre iubirea lui Dumnezeu pentru noi;
Despre „Şezut-a Împărăteasa de-a dreapta Ta"

Introducere şi traducere

Preot Victor MANOLACHE

EDITURA BIZANTINĂ

BUCUREŞTI

Coperta: Maria COMAN

Traducerea a fost făcută după textul original din
J.P.Migne, Patrologia Graeca, 52, col. 396-414

Copyright© EDITURA BIZANTINĂ

ISBN-10 973-9492-84-3
ISBN-13 978-973-9492-84-3

INTRODUCERE

Sfântul Ioan Gură de Aur, marele predicator şi vorbitor cu Dumnezeu, a trăit în secolul al IV-lea şi s-a bucurat de multă desfătare duhovnicească tâlcuind înţelesurile dumnezeieştilor Scripturi, aşa cum el însuşi mărturiseşte. Izvorul inspiraţiei sale era în Dumnezeu şi în rugăciune, şi permanent citea Sfintele Scripturi.

Descoperea oamenilor că refacerea morală şi spirituală a lumii, este strâns legată de ascultarea şi împlinirea Cuvântului lui Dumnezeu. Este de datoria oricărui creştin să se îmbunătăţească necontenit până la „starea bărbatului desăvârşit, la măsura vârstei plinirii lui Hristos"[1]. Greaua amorţire care stăpâneşte sufletul omului este alungată de înţelesul slovei sfinte, iar păcatul nu-şi găseşte cu uşurinţă sălăşluire în el.

Sfântul Ioan zguduie conştiinţele ascultătorilor săi creştini: „Spuneţi-mi, vă rog, care din cei de faţă ar putea, dacă i-aş cere, să-mi spună un psalm sau un text din dumnezeieştile Scripturi? Nici unul! Şi nu-i numai aceasta grozăvia. Grozăvia este alta, că suntem atât de nepăsători faţă de cele duhovniceşti, pe cât suntem de iuţi, ba mai iuţi decât focul, faţă de cele satanice. De v-

[1] Efeseni 4,5

aş întreba de ştiţi cântece de lume, cântece de dragoste, cântece desfrânate, aş vedea că mulţi le ştiu pe de rost şi le cântă cu multă plăcere. Dar ce scuză găsiţi că nu ştiţi un text din Scriptură? „Nu-s călugăr mi se va răspunde! Am femeie şi copii, şi trebuie să mă îngrijesc de casa mea"! Ei bine, scuza aceasta vă pierde, socotiţi că numai călugărilor li se cuvine să citească dumnezeieştile Scripturi, când de fapt voi aveţi cu mult mai multă nevoie decât călugării, pentru că voi trăiţi în lume, voi vă răniţi în fiecare zi; şi de aceea voi aveţi mai cu seamă nevoie de leacul Sfintelor Scripturi. Prin urmare, a socoti de prisos citirea Sfintelor Scripturi este cu mult mai rău decât a nu le citi. Astfel de gânduri sunt gânduri drăceşti"[2].

Sfântul Ioan Gură de Aur are un singur scop: mântuirea tuturor credincioşilor. Spune atât de frumos: „Căci nu este pajiştea aceasta nemănoasă, neprimitoare de seminţe, neaducătoare de spice, ci eu sunt nesătul, căci nu vreau să se mântuiască puţini, ci toţi. Şi dacă unul rătăcit se pierde şi eu mă pierd şi mă văd următor acelui Păstor care avea nouăzeci şi nouă de oi, dar alerga după cea pierdută"!

Această modalitate de biciuire a conştiinţelor adormite însemna perceperea corectă a ceea ce voia să spună, dar şi un semn de ameninţare pentru potrivnicii care călcau „mărgăritarele" în picioare.

Predica vie necesită o trăire şi o jertfă deosebită. Cât despre sfinţenia vieţii Sfântului Ioan Gură de Aur, literatura creştină patristică ne transmite această

---

[2] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, Bucureşti, 1994, pag. 6-7.

mărturie: „Ava Atanasie ne spunea despre Iania, sora episcopului Adelfie, care relata: Când Ioan Gură de Aur, episcopul Constantinopolului a fost surghiunit în Cucuson, a găzduit în casa noastră. Cât a stat la noi am avut mare îndrăznire şi dragoste către Dumnezeu. Fratele meu, episcopul Adelfie, mi-a spus: Când a murit Fericitul Ioan în surghiun, m-a cuprins o durere de nesuferit, că acest bărbat, dascălul întregii lumi, care a înveselit cu cuvintele sale Biserica lui Dumnezeu, n-a adormit întru Domnul pe scaunul său. Şi eu m-am rugat lui Dumnezeu, cu multe lacrimi, să-mi arate în ce stare se află el. După ce m-am rugat multă vreme, într-o zi , am căzut în extaz şi am văzut un bărbat frumos la chip, care m-a luat de mâna dreaptă şi m-a dus într-un loc frumos şi slăvit. Acolo mi-a arătat pe predicatorii credinţei şi pe dascălii Bisericii. Eu mă uitam de jur împrejur să văd pe cel pe care îl doream, pe marele Ioan. După ce mi-a arătat pe toţi şi mi-a spus numele fiecăruia, m-a apucat iarăşi de mână şi m-a scos afară. L-am urmat întristat că n-am văzut împreună cu părinţii pe cel întru sfinţi, Ioan. La ieşire, cel ce stătea la poartă, văzându-mă trist, mi-a spus: „Nici unul dintre cei care vin aici nu iese întristat!". Eu i-am răspuns: „Aceasta îmi este durerea, că n-am văzut cu ceilalţi dascăli pe preaiubitul meu Ioan, episcopul Constantinopolei". Acela m-a întrebat iarăşi: „Vorbeşti de Ioan, Dascălul pocăinţei"? „Da"!, i-am răspuns eu. „Pe el, mi-a spus acela, nu-l poate vedea om în trup, pentru că el stă acolo unde este tronul Stăpânului"[3].

Omilia Patriarhului Constantinopolului pe care o redăm mai jos cuprinde şaptesprezece părţi.

---

[3] Ioan Moshos, Limonariu

Pentru început, Sfântul Ioan vorbeşte despre desfătarea şi folosul citirii Scripturilor, care sunt mai presus decât Paradisul cu toate frumuseţile şi dulceţile lui. Deşi în alte scrieri autorul pare că depreciază Scripturile, pentru că le aşează pe un plan inferior revelaţiei primare, revelaţiei din firea lucrurilor, acum revine, aşezându-le cu mult peste bucuria şi experienţa Paradisului. Acestea au cuprins toată existenţa, toate locurile şi timpurile iar roadele lor dau în toată vremea, şi nu doar la timpuri rânduite. Aceste fructe ale Scripturilor desfătează nu numai exteriorul, ci mai ales lăuntrul omului, care primeşte certitudinea cea bună, că merge pe o cale dreaptă şi spre un final fericit.

Sfântul Ioan face un salt de la desfătarea dobândită prin Scripturile Sfinte, la vremurile tulburi pe care le-a avut de trecut Biserica. Vorbeşte despre timpul schimbării şi despre nestatornicia omenească. Aminteşte despre nestatornicia lucrurilor de aici, despre vremelnicia celor în care ne punem nădejdea. Despre voia lui Dumnezeu, care a făcut din el, cel prigonit şi vânat, un apărător. Nimic din cele omeneşti nu rămân veşnice, toate sunt nesigure şi supuse schimbării. Ceea ce rămâne este credinţa în Biserică, conform spuselor Mântuitorului: „Tu eşti Petru, şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea, şi porţile iadului nu o vor birui pe Dânsa[4]". Nu este vorba despre Biserică, lăcaş de cult, despre zidurile bisericii, ci despre învăţătura mântuitoare care „nu îmbătrâneşte". Cel care părăseşte Biserica, se sminteşte de ea, este singurul vinovat, căci nu se află în ea pricină de pierzare. Nu Biserica l-a

[4] Marcu 8,29

părăsit, ci el a făcut-o de bunăvoie. Cu toate că s-a îndepărtat, aceasta nu înseamnă că nu se mai află sub grija protectoare a lui Dumnezeu, care nu-l părăseşte niciodată, ci aşteaptă întoarcerea lui în Biserică. Aceasta nu va pieri niciodată, deşi zidurile ei, într-adevăr, pot fi dărâmate de cei fărădelege. Zidurile da, dar învăţătura şi dogmele mântuitoare, niciodată.

Sfântul Ioan ne invită să luăm seama la sfârşitul celor care s-au războit cu Biserica, pentru ca să înţelegem, să ne dăm seama de pieirea lor, de modul în care au sfârşit. Deşi este permanent lovită din afară, Biserica pluteşte pe valurile învolburate, fără să se cufunde, străbate istoria spre ţinta ei finală, Împărăţia Cerurilor.

În partea a doua Sfântul Ioan explică de ce nici unul dintre cei care fac parte din Biserică nu s-a înspăimântat la vederea acelor încrucişări şi scânteieri de arme. Temerile de cele întâmplate nu se justifică, de vreme ce suferinţele sunt pricină de încununare. Astfel, moartea care se putea întâmpla, nu însemna altceva decât o scăpare din strâmtorările şi greutăţile vieţii. În persoana lui se împlineau cuvintele Mântuitorului, Care prezicea că a venit să-i elibereze pe cei „pe care frica morţii îi ţinea în robie toată viaţa”[5].

Frica lipsirii de bunuri este anulată prin faptul că toţi oamenii nu aduc nimic când se nasc pe lume şi nu iau nimic când mor. Exilul nu-l înspăimântă deloc, pentru că Dumnezeu locuieşte pretutindeni şi nici un loc nu-I este străin. Cât despre batjocora şi înjurăturile oamenilor, Sfântul Ioan este fericit că urmează Stăpânului său, Care a suferit din iubire pentru oameni, şi a

---

[5] Evrei 2,15

făgăduit desfătare şi bucurie celor care le primesc pe acestea. Aşadar, toate pătimirile de pe pământ se fac prilej de meditaţie despre bunurile viitoare, făgăduite de Domnul. Omul este lepădat, umilit şi batjocorit doar de păcat, de conştiinţa care-i biciuieşte sufletul, pentru greşelile şi fărădelegile lui. Nu lucrurile din afară îl vatămă şi-l doboară pe om, ci viermele neadormit al conştiinţei, care îi macină lăuntrul şi-i fură liniştea, atunci când păcătuieşte.

În partea a treia se tratează pe larg despre vremelnicia stăpânirii lumeşti şi, în mod special, despre bogăţie, cea care ridică mulţime de oameni şi de popoare, şi-i învrăjbeşte pe aceştia. „Este cu mult mai cumplit să-ţi fie mintea înrobită de această boală, decât să stai la închisoare. A sta la închisoare nu se întâmplă întotdeauna, dar totdeauna dragostea de bani robeşte mintea. De aceea, Domnul îl îndepărtează pe iubitorul de bani şi de argint tocmai prin ceea ce căuta mai mult.

„-Ce vrei?, îl întreabă Domnul. Vrei să-ţi păstrezi averile şi să te desfătezi de plăcere? Îţi voi îndeplini cu prisosinţă şi o dorinţă şi pe cealaltă, dacă vei îngropa aurul tău acolo unde-ţi poruncesc Eu... Bogăţia îi face slabi pe cei bogaţi. Când bogăţia le cere să-i slujească, merg până la crimă, la bătăi, la insulte, la orice nerușinare"[6]. Ea dă dovadă de multă laşitate în situaţiile grele ale vieţii, şi după ce creează în jurul ei toate aceste strâmtorări, dă bir cu fugiţii. Nu este fidelă nici unui stăpân, ba mai mult, îl primejduieşte pe cel care crede că o stăpâneşte. Sfântul Ioan o aseamănă

---

[6] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, Bucureşti, 1994, pag. 269

unei fiare sălbatice care trebuie îndepărtată. Autorul face distincție între bogăție și lăcomie. Astfel, bogăția dacă nu este adunată prin răpirea bunurilor altuia, nu se arată a fi păcat, dar darul acesta primit de la Dumnezeu, trebuie împărțit cu ceilalți oameni. Prin răpire nu este păgubit numai săracul care pierde doar lucruri materiale, ci și bogatul răpitor, care se lipsește de cele cerești.

Sfântul Ioan îi mustră în față pe aceștia, dar nu din răutate, ci cu durere, căci toți sunt fiii lui Dumnezeu și fiii lui sufletești pe care este chemat să-i mântuiască, și nu vrea să-i piardă în volbura păcatului și a iadului.

În partea a patra, Sfântul Ioan ne îndeamnă să ne ferim în viață de păcat, singurul care ne poate vătăma sufletul, iar Dumnezeu ne va sta în ajutor. Cel care săvârșește păcatul se păgubește. Pentru a ne feri de păcat, nu contează locul în care ne aflăm sau condițiile de viață. Ni se aduce ca exemplu Adam, care a fost așezat în grădina Raiului, în condiții speciale, dar nu s-a folosit cu nimic din aceasta, ci a căzut în cursa diavolului, și a săvârșit păcatul. Mai mult, satana nu l-a strâmtorat în nici un chip, ci doar i-a întins cursa, iar el singur a consimțit la săvârșirea păcatului.

De cealaltă parte, este dat ca exemplu dreptul Iov, cel care a fost lovit cu multe necazuri, ca să se lepede de credința în Dumnezeu. N-a făcut-o, însă, cu toate că i s-au ucis copiii, i s-au distrus casele, i-au pierit animalele și slugile. Trupul lui plin de răni zăcea pe băle-ar, iar femeia lui îl necăjea, dar nu L-a blestemat pe Dumnezeu. Așadar, n-a contat locul unde a viețuit fiecare, ci doar credincioșia în a face voia lui Dumnezeu.

În continuare, este condamnat fariseismul şi comportamentul duplicitar, adaptarea la noile condiţii, făcând concesii păcatului. Astfel, cei care se arătau apărători ai celor năpăstuiţi, milostivi şi buni se arată goliţi de toate acestea, dovadă că n-au fost deloc, sau foarte puţin trăitori. Cei în care oamenii şi-au pus nădejdea, s-au arătat a fi mincinoşi şi plini de trufie. De aceea, Sfânta Scriptură ne îndeamnă: „Nu vă puneţi nădejdea în oameni..."[7].

În partea a cincia, Patriarhul Ioan arată că vremurile nu l-au schimbat deloc, el a rămas acelaşi, şi când a fost la strâmtorare şi ananghie şi când a fost la bine. Suferinţa are un rol tămăduitor doar în sufletele credincioase, în cele împietrite nu face decât să mocnească, iar la vremea potrivită, să izbucnească cu şi mai multă putere.

Sfântul Ioan este nemulţumit pentru că sunt puţini cei care s-au schimbat şi au adus roade duhovniceşti, căci el vrea să se mântuiască toţi şi să nu se piardă nici unul. Toţi Părinţii trăitori folosesc formula: „Toţi se mântuiesc, în afară de mine, care sunt cel mai păcătos"!

Creştinul trebuie să conştientizeze că nu are cetate stătătoare pe pământ, nu poate să spună că are ceva al lui, pentru că destinaţia lui nu este pământul, ci este cerul. Foarte potrivită este imaginea cu hanul unde călătorul intră, stă o noapte iar a doua zi pleacă, fără să se intereseze de nimic, de împodobirea, îngrijirea şi păstrarea locului care l-a găzduit. Drumeţul ştie când intră şi când va pleca de la han, în timp ce omul n-a

---

[7] I Timotei 6,17

primit de la Dumnezeu această ştiinţă, nu cunoaşte ceasul morţii, ca să rămână în permanenţă treaz şi vigilent la cele pe care le are de făcut. Referitor la acest aspect, Sfântul Ioan Gură de Aur ne avertizează că nici locul dar nici vârsta nu contează când este vorba de ieşirea din această viaţă, ci numai pregătirea pentru mântuire: „Eşti bătrân şi ai ajuns pe cea din urmă treaptă a ieşirii din viaţă? Să nu socoteşti că nu mai ai timp de pocăinţă, să nu te deznădăjduieşti de mântuirea ta! Gândeşte-te la tâlharul mântuit pe cruce! Nu poate fi un timp mai scurt ca acela în care a fost încununat! Şi totuşi timpul i-a fost îndestulător pentru mântuire! Eşti tânăr? Nu te încrede în tinereţe! Nu te gândi că viaţa îţi stă deschisă în faţă! „Că ziua Domnului, ca un fur noaptea, aşa vine" (*Eclesiast 5,8*). Pentru aceasta a lăsat Dumnezeu necunoscut sfârşitul vieţii noastre, pentru ca să ne facem noi înşine cunoscute şi râvna şi purtarea noastră de grijă. Nu vedeţi câţi oameni tineri mor în fiecare zi? De aceea cineva ne sfătuieşte: „Nu întârzia a te întoarce la Domnul, nici nu amâna din zi în zi" (*I Tes. 5,2*), ca nu cumva să pieri în timp ce amâni"[8]!

În concluzie, bogăţia şi adunarea de bunuri pieritoare este de prisos, ne osândeşte şi vom auzi din partea lui Dumnezeu cuvintele: „Nebune, în noaptea aceasta se va lua de la tine sufletul tău, toate acestea ale cui vor rămâne"[9]?

În parte a şasea, Sfântul Ioan vorbeşte despre bogăţia şi despre răpirea cea bună, îngăduită de Dum-

---

[8] Sfântul Ioan Gură de Aur, Despre mărginita putere a diavolului, Trad. Preot Profesor Dumitru Fecioru, Bucureşti, 2002, pag. 87
[9] Luca 12, 20

nezeu şi, mai mult, răsplătită chiar cu cunună. Creştinul este dator să „răpească" de la Dumnezeu Împărăția, s-o „fure", şi va primi laude. În timp ce săracul strigă după răpitor, îl blestemă şi caută să-l dea pe mâna judecătorului, Dumnezeu îl laudă şi-l primeşte pe acesta în Împărăție. Mai mult, această răpire este obligatorie pentru cel care nu vrea să fie pedepsit. Aşadar, lucrurile omeneşti, vremelnice, nu meritä osteneala de a fi furate, ci doar cele cereşti sunt vrednice de acest efort.

Creştinii trebuie să fie statornici, să nu cadă în cursele vrăjmaşilor. Să nu-i laude pe bogați, şi să-i disprețuiască pe cei săraci, luând aminte la cuvintele Sfântului Apostol Iacob care zice: „Frații mei, nu căutând la fața omului să aveți credința în Domnul nostru Iisus Hristos, Domnul slavei. Căci, dacă va intra în adunarea voastră un om cu inele de aur în degete, în haină strălucită şi va intra şi un sărac în haină murdară, voi puneți ochii pe cel care poartă haină strălucită, şi-i ziceți: Tu şezi bine aici. Pe când săracului îi ziceți: Tu stai acolo, în picioare, sau şezi jos, la picioarele mele. N-ați făcut voi, oare, în gândul vostru deosebire între unul şi altul şi nu v-ați făcut judecători cu socoteli viclene? Ascultați, iubiții mei frați; au nu Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci în ochii lumii, dar bogați în credință şi moştenitori ai Împărăției pe care a făgăduit-o celor care-L iubesc pe El? Iar voi ați necinstit pe cel sărac! Au nu bogații vă asupresc pe voi şi nu ei vă târăsc la judecăți? Nu sunt ei cei ce hulesc numele cel bun întru care ați fost chemați"[10]?

---

[10] Iacov 2, 1-7

Pe toate acestea le cugetă creştinul doar dacă rămâne în Biserică „Stâlpul şi temelia adevărului[11], adică în învăţătura cea mântuitoare care le cuprinde pe toate şi „nu îmbătrâneşte niciodată", căci dogmele sunt aceleaşi indiferent de timpuri şi de locuri. Pretextul că vremurile şi contextul social anulează actualitatea dogmelor este fals, pentru că „Hristos rămâne acelaşi în veac"[12].

În partea a şaptea desfrânata este curtată de Mire şi starea ei se schimbă în cea de feciorie. Desfrânata este făcută fecioară şi acesta este motivul pentru care Mirele S-a unit cu ea. El, care a zis că este păcat să pofteşti o femeie, acum râvneşte la o desfrânată.

Sfântul Ioan ne îndeamnă, însă, să nu ne poticnim de cuvinte, ci să căutăm înţelesul lor adânc. „Poftirile lui Dumnezeu sunt de fapt, atributele Lui, virtuţile Lui, cărora trebuie să le urmeze oamenii".

În partea a opta este reluată vorbirea despre numirile lui Dumnezeu. Acestea sunt date după felurimea lucrărilor Sale din lume. Astfel, El este numit „Păstor"," Piatră", „Rădăcină", „Ispăşitor", „Logos", „Veşmânt", „Cap", „Stăpân", în funcţie de iconomia Lui divină, cea care lucrează în lume felurit, după caz şi situaţie.

În partea a noua numirile date Bisericii nu au acoperire în lumea materială, pentru că practic sunt imposibil de realizat în plan fizic. Şi astfel: „muntele nu este fecioară, fecioara nu este mireasă, Împărăteasa nu este roabă, pentru că nu în trup sunt acestea, ci în duh". Aşadar, din pricina slăbiciunii ascultătorilor Dumnezeu

---

[11] I Timotei 3,15

[12] Ioan 12, 34

trebuie să Se folosească de imagini omeneşti pentru a transmite adevărurile divine.

Partea a zecea şi a unsprezecea dezvoltă tema de dinainte şi prezintă iconomia lui Dumnezeu, care caută reprezentări omeneşti pentru a se face pe Sine cunoscut. El nu poate fi perceput în fiinţa Lui, dar în acelaşi timp, nu rămâne necunoscut oamenilor, ca nu cumva aceştia să deznădăjduiască, să creadă că i-a părăsit. De aceea, a luat chip de om, ca să poată fi accesibil oamenilor, însă, cele din jur L-au cunoscut căci „S-a coborât şi heruvimii s-au cutremurat, S-a coborât şi munţii au fumegat, iar cerul s-a înfricoşat".

Catafatismul lui Dumnezeu impune folosirea unor superlative absolute, care oricum nu sunt decât încercări de a-L defini pe El.

Pe baza textului Schimbării la faţă: „Şi a strălucit Faţa Lui ca soarele şi hainele Lui s-au făcut albe ca zăpada", Sfântul Ioan demonstrează că s-a plecat de la lucruri date, reale, pentru a urca la cele mai presus de fire. Cuvintele, ca şi realităţile pământeşti se dovedesc însă neputincioase, şi nu putem să rămânem la ele. Lumina lui Dumnezeu este mai mult decât strălucirea soarelui şi a zăpezii, deşi dintre toate luminile de pe pământ, acestea sunt cele mai expresive. Convenţii omeneşti plecate de la realităţi stricăcioase, trebuie să lase loc tainei, golului care se va împlini doar în Împărăţia de dincolo, odată cu cunoaşterea lui Dumnezeu „faţă către faţă"[13].

Mirele vine la firea omenească desfrânată fără să se ruşineze de aceasta, Se coboară fără intermediari,

---

[13] I Corinteni 13, 12

fără îngeri şi alte puteri cereşti. Se face asemenea acesteia ca să Se poată apropia de ea, ca aceasta să dorească să stea în preajma Lui. Nu se leapădă de dumnezeire ci o ascunde în trupul omenesc care-şi urmează drumul firesc şi se înalţă printre oameni, fără ca aceştia să ştie pe cine au în preajma lor. Toţi cei care au primit adevărul despre El s-au schimbat şi s-au făcut vase alese, de cinste. Firea desfrânată se apropie de El şi primeşte inelul de logodnă, pe Duhul cel Sfânt. După aceea o întreabă de unde vine şi aflând că a locuit în Rai şi a fost alungată de acolo o ia şi o sădeşte în făptura Sa. Astfel, desfrânata (firea omenească) este plăsmuită din nou şi învârtoşată prin focul Duhului Sfânt care o face „vas de cinste". Cea care întăreşte vasul este suferinţa cea bună, strâmtorarea înfruntată cu credinţă.

Partea a douăsprezecea continuă ideea că „dreptatea, sfinţirea, izbăvirea Duhului" comoara aceasta este păstrată în vasul de cinste, adică în trupul omenesc. Sfântul Ioan face apoi comparaţie între comoara oamenilor şi comoara Duhului Sfânt. Prima are nevoie de castele, de ziduri înalte, de zăvoare, de nenumăraţi păzitori şi de multă purtare de grijă, în timp ce a doua, pe lângă faptul că nu are nevoie de nimic din toate acestea, mai păzeşte şi vasul.

Acest vas slab nu se sfărâmă, ci este păstrat şi ocrotit de comoară, adică de Harul Duhului Sfânt care-l salvează din toate strâmtorările şi greutăţile vieţii.

Mirele promite firii căzute o zestre însemnată înscrisă cu sânge. Aceasta primeşte arvuna, inelul, zestrea propriu-zisă, o primeşte în curţile împărăteşti ale Tatălui. Printre binefacerile dotei, Mirele enumeră:

trebuie să Se folosească de imagini omeneşti pentru a transmite adevărurile divine.

Partea a zecea şi a unsprezecea dezvoltă tema de dinainte şi prezintă iconomia lui Dumnezeu, care caută reprezentări omeneşti pentru a se face pe Sine cunoscut. El nu poate fi perceput în ființa Lui, dar în acelaşi timp, nu rămâne necunoscut oamenilor, ca nu cumva aceştia să deznădăjduiască, să creadă că i-a părăsit. De aceea, a luat chip de om, ca să poată fi accesibil oamenilor, însă, cele din jur L-au cunoscut căci „S-a coborât şi heruvimii s-au cutremurat, S-a coborât şi munții au fumegat, iar cerul s-a înfricoşat".

Catafatismul lui Dumnezeu impune folosirea unor superlative absolute, care oricum nu sunt decât încercări de a-L defini pe El.

Pe baza textului Schimbării la față: „Şi a strălucit Fața Lui ca soarele şi hainele Lui s-au făcut albe ca zăpada", Sfântul Ioan demonstrează că s-a plecat de la lucruri date, reale, pentru a urca la cele mai presus de fire. Cuvintele, ca şi realitățile pământeşti se dovedesc însă neputincioase, şi nu putem să rămânem la ele. Lumina lui Dumnezeu este mai mult decât strălucirea soarelui şi a zăpezii, deşi dintre toate luminile de pe pământ, acestea sunt cele mai expresive. Convenții omeneşti plecate de la realități stricăcioase, trebuie să lase loc tainei, golului care se va împlini doar în Împărăția de dincolo, odată cu cunoaşterea lui Dumnezeu „față către față"[13].

Mirele vine la firea omenească desfrânată fără să se ruşineze de aceasta, Se coboară fără intermediari,

---

[13] I Corinteni 13, 12

fără îngeri şi alte puteri cereşti. Se face asemenea acesteia ca să Se poată apropia de ea, ca aceasta să dorească să stea în preajma Lui. Nu se leapădă de dumnezeire ci o ascunde în trupul omenesc care-şi urmează drumul firesc şi se înalță printre oameni, fără ca aceştia să ştie pe cine au în preajma lor. Toți cei care au primit adevărul despre El s-au schimbat şi s-au făcut vase alese, de cinste. Firea desfrânată se apropie de El şi primeşte inelul de logodnă, pe Duhul cel Sfânt. După aceea o întreabă de unde vine şi aflând că a locuit în Rai şi a fost alungată de acolo o ia şi o sădeşte în făptura Sa. Astfel, desfrânata (firea omenească) este plăsmuită din nou şi învârtoşată prin focul Duhului Sfânt care o face „vas de cinste". Cea care întăreşte vasul este suferința cea bună, strâmtorarea înfruntată cu credință.

Partea a douăsprezecea continuă ideea că „dreptatea, sfințirea, izbăvirea Duhului" comoara aceasta este păstrată în vasul de cinste, adică în trupul omenesc. Sfântul Ioan face apoi comparație între comoara oamenilor şi comoara Duhului Sfânt. Prima are nevoie de castele, de ziduri înalte, de zăvoare, de nenumărați păzitori şi de multă purtare de grijă, în timp ce a doua, pe lângă faptul că nu are nevoie de nimic din toate acestea, mai păzeşte şi vasul.

Acest vas slab nu se sfărâmă, ci este păstrat şi ocrotit de comoară, adică de Harul Duhului Sfânt care-l salvează din toate strâmtorările şi greutățile vieții.

Mirele promite firii căzute o zestre însemnată înscrisă cu sânge. Aceasta primeşte arvuna, inelul, zestrea propriu-zisă, o primeşte în curțile împărăteşti ale Tatălui. Printre binefacerile dotei, Mirele enumeră:

nemurirea, lauda împreună cu îngerii, izbăvirea de moarte, eliberarea din robia păcatului, moştenirea Împărăţiei celei bogate, dreptatea, sfinţirea, izbăvirea de cele prezente şi aflarea celor viitoare, pe care „ochiul nu le-a văzut şi la inima omului nu s-au suit".

Partea a treisprezecea continuă enumerarea bunurilor viitoare promise şi vorbeşte despre învierea trupurilor şi despre neputrezirea acestora. În viaţa aceasta deşi trupurile sfinţilor au înviat, precum dreptul Lazăr, au cunoscut putreziciunea, vasele care purtau comoara s-au sfărâmat. În Împărăţia Cerurilor aceasta nu se va mai întâmpla, firea omenească nu va mai cunoaşte stricăciunea. Toate aceste daruri sunt promise de Mire în schimbul iubirii. Firea le doreşte în viaţa de aici, dar Acesta le făgăduieşte în Împărăţia Părintelui Ceresc.

Mirele a fost Cel Care a venit în întâmpinarea firii, deci El are dreptul să pună şi condiţiile, odată cu chezăşia inelului Duhului. Credinţa şi nădejdea vor ajuta firea să se desfete de acum cu privirea spre cele viitoare. Toate cele de aici nu vor mai fi acolo, adică sărăcia, tristeţea, boala, bătrâneţea, fărădelegea, păcatul, nimic din toate acestea.

Inelul, darul Duhului Sfânt s-a împărţit aici firii omeneşti, deci tuturor oamenilor prin focul curăţitor al Sfintelor Taine. Acesta se dăruieşte dar rămâne întreg, se împarte şi rămâne acelaşi, şi niciodată nu se sfârşeşte. Duhul Sfânt a dăruit putere Apostolilor care au cutreierat lumea, au curăţit-o de demoni, au dărâmat templele şi au ridicat biserici, locuri unde Se sălăşluieşte Dumnezeu şi se sfinţeşte firea.

Partea a paisprezecea mărturiseşte despre puterea şi importanţa extraordinară a Duhului, Care

sălăşluindu-Se peste Apostoli, a schimbat prin ei lumea. Astfel, nu doar persoana lor, ci şi umbra acestora săvârşea minuni, scotea demoni, vindeca slăbănogi, învia morţi. Învăţătura propovăduită de ei plină de putere dumnezeiască a convertit aşezări de oameni în toate părţile lumii, a închis gurile păgânilor şi ale ereticilor şi a făcut din aceştia vase alese ale Duhului Sfânt.

În ultimele capitole ale omiliei, Sfântul Ioan Gură de Aur ajunge cu discursul său la tâlcuirea cuvintelor: „Şezut-a Împărăteasa în haină aurită şi înfrumuseţată...". Autorul acordă o importanţă deosebită cuvântului „aurit" care însemna o combinaţie de materii scumpe, pe lângă aur apărând şi alte metale preţioase. Acest mozaic, deloc întâmplător, arată felurimea virtuţiilor şi a posibilităţilor de a intra în Împărăţia lui Dumnezeu. Astfel, fiecare om are posibilitatea de a lucra virtuţii potrivite puterilor sale pentru a dobândi mântuirea. Aşa cum elementele trupului omenesc alcătuiesc un tot armonic, la fel şi veşmântul Împărătesei este împodobit cu tot felul de virtuţi, toate la fel de preţioase. Înainte de a îmbrăca veşmântul împodobit, firea omenească s-a arătat lipsită de zestre, de frumuseţe, plină de zbârcituri şi de răni.

În altă parte, Sfântul Ioan completează: „Vrei să vezi urâţenia ei? Ascultă pe Pavel care zice: Eraţi cândva în întuneric (*Efeseni 5, 8*). Ai văzut negreala ei? Ce este mai negru decât bezna? Dar uită-te şi la nebunia ei! Că zice: Petrecând în răutate şi în pizmă (*Tit 3, 3*). Priveşte acum şi necurăţia ei, ca nişte necredincioşi şi fără de minte. Ce zic şi eu? Era şi pângărită şi vrednică de batjocură! Iar cu toate acestea, S-a dat pe Sine pentru cea urâtă, ca şi cum ar fi frumoasă şi iubită şi

minunată"[14]. Împăratul o scapă de toate acestea şi o anunţă că dota cu care trebuie să vină în Împărăţie este ascultarea care vine din credinţă. Aşadar, credinţa şi nădejdea o ajută pe Împărăteasă să dobândească toate celelalte bunuri făgăduite. În continuare, avându-la pe acestea două, Împăratul va dori frumuseţea Împărătesei.

Sfântul Ioan explică ce înseamnă frumuseţea sau urâţenia care ţin de fire sau de voinţa liberă. Cel frumos din fire nu se face urât şi nici invers. În plan sufletesc acest lucru este posibil, şi această frumuseţe o doreşte Dumnezeu, adică cea dobândită prin osteneală. Autorul sfânt explică amănunţit: „N-o lăuda pentru frumuseţea ei! Căci atât lauda, cât şi ura şi dragostea care se ivesc din pricina frumuseţii din afară ţin de sufletele neînfrânate. Caută frumuseţea sufletului! Urmează Mirelui Bisericii! Frumuseţea din afară este plină de fală şi de multă nebunie şi te aruncă în gelozie şi adeseori te face să bănuieşti lucruri necuviincioase. Dar tu zici că dragostea aceasta îţi dă plăcere? O lună sau două sau cel mult un an, şi mai departe nu! Iar apoi minunea se veştejeşte după obişnuinţa îndelungată cu ea. Iar cele care au fost acoperite de frumuseţe rămân: mândria, lipsa de minte, disprețul. Dar în cazul frumuseţii sufleteşti nu este aşa. Ci dragostea întemeiată pe dragoste sufletească, o dată începută, rămâne cu tărie, fiindcă e vorba de frumuseţea sufletului şi nu a trupului"[15].

Şi Împăratul va dori frumuseţea interioară, lăuntrică care ţine de virtute şi nu pe cea care ţine de

---

[14] Sfântul Ioan Gură de Aur, Cateheze maritale, Sibiu, 2004, pag. 90

[15] Ibidem, pag. 91

simțuri. Dacă frumusețea exterioară se veștejește odată cu trecerea timpului, cea sufletească merge până la mormânt, ba chiar mai mult, trece dincolo, străbate cerurile și se înalță până la Mirele Ceresc. Frumusețea aceasta se numește dragoste și cuprinde în ea toate virtuțiile fecioarei, ale miresei celei adevărate și pe aceasta o dorește Stăpânul Hristos. Pentru ea S-a jertfit și l-a această înălțime a adus-o pentru că așa o dorește.

Să ne ajute Bunul Dumnezeu să atingem și noi măcar pragul de jos al adevăratei mirese dorite de Hristos, acea plină de virtuți și împodobită cu iubire.

Mai jos, redăm traducerea omiliei Sfântului Ioan Gură de Aur, referitoare la toate cele descrise până acum.

Despre Rai şi Scripturi; Despre iubirea lui Dumnezeu pentru noi; Despre „Şezut-a Împărăteasa de-a dreapta Ta"

I

Citirea dumnezeieştilor Scripturi este mult mai plină de desfătare, decât pajiştea şi Paradisul. Căci acolo sunt flori care se ofilesc, aici în Scripturi, înţelesurile prind aripi; acolo zefirul suflărilor, aici adierea Duhului Sfânt; acolo buruienile cătărătoare, aici purtarea de grijă a lui Dumnezeu protectoare; acolo greierii care cântă, glăsuiesc, acolo târâitul şarpelui, aici folosul citirii. Paradisul se găseşte într-un loc, Scripturile au cuprins lumea întreagă. Paradisul a slujit timpurile rânduite, în timp ce Scripturile, şi în timpul iernii şi în timpul verii au frunzele înverzite şi dau rodul lor. Aşadar, să iei aminte la citirea Scripturilor, căci dacă iei seama la aceasta, pleacă de la tine mâhnirea şi se înfiripează înlăuntrul tău desfătarea, dispare răutatea, prinde rădăcini virtutea şi nu ajungi să pătimeşti în vâltoarea lucrurilor învârtoşate. Marea se învolburează, dar tu pluteşti senin pe ape, căci ai cârmaci citirea

Scripturilor, iar ispita lucrurilor nu smuceşte odgonul (frânghia care ţine cârma) şi că nu mint, stau mărturie lucrurile acestea. Biserica a fost asediată înainte cu puţine zile, tabăra a fost pusă şi focul din ochi se dezlănţuie şi măslinul nu l-a uscat. Săbiile n-au lipsit, dar nimeni n-a fost rănit. Porţile împărăteşti se află în zbucium, dar Biserica în siguranţă, cu toate că războiul a izbucnit de aici. Cel ce a cerut să se refugieze în acest loc şi s-a arătat, n-a fost dat mâniei acelora. Ce ne pasă, căci avem garanţie sigură cuvintele: „Tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea şi porţile iadului nu o vor birui pe dânsa". Şi când zic „Biserică," nu mă refer doar la loc, ci la felul de a vieţui, nu la ziduri, ci la poruncile Bisericii. Când alergi la Biserică, nu te refugiezi într-un loc, ci într-o învăţătură, căci aceasta nu înseamnă ziduri şi etaje, ci credinţă şi viaţă.

Nu spune că cel care a trădat, a fost părăsit de Biserică; dacă el n-ar fi lăsat Biserica, nici n-ar fi părăsit-o. Nu zi şi că s-a lepădat, şi a fost părăsit. Nu Biserica l-a părăsit, ci acesta a părăsit Biserica. Nu pe dinăuntru a fost părăsit, ci pe dinafară. Aşadar, de ce ai părăsit Biserica?

Vrei să te mântuieşti? Eşti dator să întreţii jertfelnicul! Aici nu sunt ziduri, ci pronia ocrotitoare a lui Dumnezeu. Ai fost păcătos? N-a fost trimis Dumnezeu la tine? Căci El n-a venit să-i cheme pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă. Desfrânata, a fost mântuită pentru că I-a îmbrăţişat picioarele. Ai auzit ceea ce s-a citit astăzi? Acestea ţi le spun, ca niciodată venind la Biserică, să nu te îndoieşti. Rămâi în Biserică şi nu vei fi alungat din ea. Dar dacă pleci, nu Biserica este pricina. Dacă ai fi fost înăuntru, lupul n-ar fi intrat, însă

dacă ieşi în afară, devii un vânat, nu din pricina strungii acesteia, ci din cauza micimii tale sufleteşti. Biserica n-are egal şi nu-mi spune despre ziduri şi arme, căci zidurile se învechesc în timp, Biserica însă, niciodată nu îmbătrâneşte. Barbarii distrug doar zidurile bisericii, şi nici demonii nu pot mai mult. Şi despre faptul că nu înşeală cuvintele, dau mărturie faptele. Câţi n-au războit Biserica, şi războind-o, au pierit?

Căci aceasta s-a arătat mai presus de ceruri, asemenea înălţimi are, şi războită fiind, biruieşte, vânată, se înalţă la suprafaţă, primeşte răni, dar nu cade sub lovituri, este zbuciumată, dar nu se cufundă în valuri, strâmtorată, dar nu suferă naufragiu, se luptă, dar nu este învinsă, lovită, dar nu înfrântă. Dar de ce a fost îngăduit războiul? Ca să se arate mai strălucitoare răsplata. Aţi fost de faţă în ziua aceea şi aţi văzut câte arme s-au încrucişat şi furia mare a focului soldaţilor, în timp ce noi ne aflam în curţile împărăteşti. Dar ce? Cu harul lui Dumnezeu, nici unul dintre noi n-a fost înfricoşat de acelea.

II

Spun acestea, ca şi voi să fiţi următori. Din ce pricină n-am fost înfricoşaţi? Pentru că nici unul dintre cei de faţă n-am simţit spaima lucrurilor înfricoşătoare. Deci, ce este înspăimântător? Moartea? Nu este ea înfricoşătoare! Căci cu repejune ne duce la limanul neînviforat. Dar oprirea bunurilor? „Gol am ieşit din pântecele mamei mele şi gol mă voi întoarce". Dar exilurile? „Al Domnului este pământul şi plinirea Lui".

Dar cuvintele de batjocură? „Bucurați-vă și vă veseliți, când vor spune tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine, căci plata voastră multă este în ceruri".

Văzând săbiile, să ne gândim la ceruri, așteptând moartea să înțelegem învierea, aflând pătimirile de jos, să numărăm răsplătirile de sus. Văzând cursele, să ne gândim la cununa cerească, căci starea luptelor se încheie în rugăciune și în mângâiere. Eu am fost îndepărtat, dar nu era pentru mine aceasta o defăimare, căci batjocura una este: păcatul.

Chiar dacă tot universul te batjocorește, tu pe tine însuți să nu te batjocorești, nici pe altul.

Trădarea este doar în conștiință. Să nu te lepezi de aceasta, și nimeni nu te leapădă. Am fost ținut departe, dar am văzut lucrurile, mai ales cuvintele mele devenite fapte, omilia mea propovăduită, cuvintele mele grăite public, înfăptuite în lucruri. Care omilie? Cea pe care am spus-o întotdeauna.

„Vântul a suflat și a spulberat frunzele, fructul s-a uscat și floarea s-a veștejit. Noaptea a plecat și a apărut ziua. Umbra s-a cercetat și a apărut noaptea. Au fost ridicate până la ceruri și coborâte până la cele mai de jos. Căci valurile de sus s-au împrăștiat în picături printre lucrurile omenești".

Cum? Despre învățătură vorbeau cele întâmplate. Și am zis către mine însumi: Deci, se vor înțelepți din acestea? Nu vor trece două zile, și cele întâmplate vor fi date uitării? Căci învățăturile erau rostite de curând. Din nou voi spune, din nou voi grăi. Ce folos? Mai da așa folos! Căci chiar dacă nu vor auzi toți, cel puțin jumătate vor asculta, dacă nu jumătate, măcar un sfert,

zece, cinci, chiar unul şi dacă nu este nici unul, am plată neîmpărţită. „Iarba s-a uscat şi floarea s-a veştejit, însă cuvântul lui Dumnezeu rămâne în veac".

III

Vedeţi ieftinătatea lucrurilor omeneşti? Vedeţi vremelnicia stăpânirii şi a bogăţiei pe care întotdeauna o caută puşcăriaşul, şi nu numai acesta, ci şi ucigaşul de om? Căci bogăţia, nu numai că îi părăseşte pe cei care o au, ci îi şi ucide pe aceştia. Atunci când cineva se vindecă de aceasta, mai ales atunci este trădat. Ce-ţi slujeşte bogăţia care astăzi este la tine şi mâine la altul? La ce-ţi slujeşte aceasta, pe care niciodată nu poţi s-o stăpâneşti? Vrei să te slujeşti de ea? Doreşti s-o ai în stăpânire? Să nu te înmormântezi cu ea, ci dă-o în mâinile săracilor. Bogăţia este o fiară care dacă este ţinută pleacă, iar dacă este alungată, rămâne. Căci s-a spus: „Risipeşte-o, dă-o săracilor, căci dreptatea Lui rămâne în veac"! Fă-o pierdută ca să nu rămână, adică n-o îngropa ca să nu plece! Unde este bogăţia? Cu plăcere aş căuta-o la cei morţi! Zic acestea nu ca reproş, să nu fie, nici ca să zgândăresc vechile răni, ci ca să vă ridic vouă alte limanuri de scăpare. Când apar soldaţii şi săbiile, când cetatea arde, şi coroana nu mai are putere, când porfira este batjocorită, când toate sunt în plină nebunie, unde se află bogăţia? Unde este argintul, lecticile de argint? Unde sunt slugile? Toate au pierit! Unde sunt eunucii? Toţi au dat bir cu fugiţii! Unde sunt prietenii? Toţi şi-au lepădat masca de pe faţă! Unde sunt casnicii? Nu mai este nici unul! Unde sunt averile?

A plecat cel care le are pe acestea! Şi banii unde sunt? Au fost îngropaţi! Unde s-au ascuns toţi aceştia?

Ştiu că sunt stânjenitor, împovărător, zicându-vă întotdeauna că bogăţia îi părăseşte pe cei care o întrebuinţează rău, dar a venit timpul ca adevărul să se arate din cuvinte. Ce o ţii la tine pe aceasta, când în ispită nu-ţi este de nici un folos? Dacă are putere, s-o arate când eşti la nevoie, iar dacă atunci fuge, cu ce te foloseşti de la ea? Acestea ne mărturisesc faptele. Ce folos aduce? Săbii ascuţite, ameninţarea morţii, tabără dezlănţuită, aşteptarea în mijlocul unei asemenea ameninţări. Toate aici, şi bogăţia nicăieri! Unde a fugit laşul? Le-a urzit pe toate acestea, iar la vreme de nevoie fuge?

Cu toate că mulţi mă strigă mereu, zicându-mi: „Te-ai legat de cei bogaţi", le răspund că şi aceia din totdeauna s-au legat de cei săraci. Eu m-am legat de bogaţi? Nu de bogaţi, ci de cei care folosesc bogăţia în mod rău, căci mereu spun că nu pe bogat îl defaim, ci pe răpitor. Alta este bogatul şi cel înstărit, şi alta lacomul şi hapsânul. Fă distincţie între lucrurile acestea şi nu le confunda pe cele neamestecate. Eşti bogat? Nu te împiedic! Eşti lacom? Te învinovăţesc. Ai ale tale? Desfată-te! Ai luat altele străine? Nu tac! Vrei să mă ucizi cu pietre? Sunt pregătit să-mi vărs sângele meu, doar te voi împiedica de la păcat. Nu-mi pasă de ură, nu mă îngrijesc de război, doar un lucru mă macină: propăşirea celor care mă ascultă. Şi cei bogaţi, şi cei săraci sunt copiii mei. Acest pântece îi împovărează pe amândoi. Aceste strâmtorări i-au născut pe amândoi. Aşadar, dacă te legi de sărac, te condamn, căci nu este săracului această pagubă, cât bogatului. Căci pe de o

parte, săracului nu i se face o mare nedreptate când este lipsit de bani, dar tu bogatule, eşti vătămat în suflet. Cel care vrea poate să mă taie, să mă ucidă cu pietre, să mă urască, căci prilej de încoronare îmi sunt mie uneltirile acestea, iar rănile mulţime de răsplătiri.

IV

Aşadar, nu mă tem de uneltire, ci doar de un lucru: de păcat. Nu m-a vădit cineva de păcat, deşi lumea întreagă se războieşte cu mine. Căci războiul acesta mai strălucit mă arată. La fel vreau să vă fac şi pe voi. Nu vă înfricoşaţi de cursa celui puternic, ci temeţi-vă de puterea păcatului. Omul nu te vatămă, dacă tu însuţi nu te păgubeşti. Dacă păcatul nu este în tine, şi mii de săbii să te atace, Dumnezeu te scapă, iar dacă ai păcatul, şi în Paradis dacă trăieşti, eşti căzut. Adam a fost în Rai şi a căzut, în vreme ce Iov s-a aflat pe gunoaie, şi s-a încununat. Cu ce l-a folosit pe acela Paradisul, sau cu ce l-a vătămat pe celălalt gunoiul?

Pe Adam nu l-a atacat nimeni şi a căzut, pe Iov însă, diavolul, şi s-a încununat. Nu i s-au luat lui averile? Dar evlavia n-a pângărit-o! Nu i s-au răpit lui copiii? Dar credinţa nu i s-a zdruncinat! Nu i s-a măcinat lui trupul? Dar comoara sufletului nu s-a pierdut. Nu s-a întărâtat femeia împotriva lui? Dar ostaşul n-a părăsit lupta. Nu i s-au trimis săgeţi şi sulițe? Dar rănile nu l-au ucis. Au fost aduse maşini de luptă, dar castelul nu s-a dărâmat, au venit valurile, dar corabia nu s-a cufundat.

Dacă mi-ați păzit legea, mă rog, și vă cuprind genunchii, dacă nu cu mâinile, măcar cu gândul și vărs lacrimi! Niciodată să nu-l fericiți pe bogat, nicicând să vă chinuiți cu păcatul! Fericiți-l pe cel care ține dreptatea. Căci nu firea lucrurilor, ci cugetul oamenilor le face și pe una și pe alta. Niciodată să nu te înfricoșezi de sabie, dacă conștiința ta nu te mustră. Niciodată să nu-ți fie teamă în război, dacă conștiința ta este curată. Unde sunt cei bogați care au plecat? Spune-mi! N-au căzut toți? La început, fiind mai sus, nu tremurau toți de aceștia? Nu le slujeau?

Dar a venit păcatul și toate s-au cercetat. Și slujitorii au devenit judecători, lingușitorii călăi, cei care iubeau văduvele le-au alungat din Biserică, cel care ieri o iubea pe văduvă, astăzi îi este potrivnic. De ce? Pentru că nici ieri n-a iubit în adevăr. Căci a venit timpul și măștile s-au dat jos. N-ai iubit ieri văduvele și ai fost numit mântuitor, ocrotitor și binefăcător? N-ai urzit mii de laude? De ce astăzi osândești? Ieri lăudător și astăzi acuzator? Ieri aduceai laude și astăzi pui la cale crime? Ce însemnă nestatornicia aceasta?

V

Dar oare eu nu sunt același? Din cel vânat v-am devenit ocrotitor? Pătimeam mii de lucruri îngrozitoare și n-am fost răsplătit, căci urmez Stăpânului meu, Care a zis pe cruce: „Iartă-le lor, că nu știu ce fac"! Acestea vi le spun, ca să nu vă smintiți din pricina bănuielii duhurilor viclene. Câte schimbări n-au apărut, din pricina cărora a suferit toată cetatea, și iată că nimeni nu se

înțelepțește. Când zic nimeni, nu mă refer la toți. Să nu fie! Căci nu este pajiștea aceasta nemănoasă, neprimitoare de semințe, neaducătoare de spice, ci eu sunt nesătul, căci nu vreau să se mântuiască puțini, ci toți. Și dacă un singur rătăcit se pierde, mă pierd și eu, și mă văd următor acelui păstor care avea nouăzeci și nouă de oi, dar a alergat după cea pierdută.

Până când averile? Până când argintul, aurul, vinul fermentat și lingușelile slugilor? Până când vom fi ținuți prizonieri? Până când ospețe pline de lucrare drăcească?

N-ai simțit că viața de acum este o drumeție, că nu ești cetățean, ci călător? Ai înțeles ce am zis? Nu ești cetățean, ci drumeț și trecător! Să nu zici: am această cetate sau pe cealaltă. Nu ai nici o cetate! Aceea este sus, iar cele de aici sunt calea.

Așadar, mărșăluim în fiecare zi câtă vreme firea aleargă. Unul este pe un drum așternut cu averi, altul pe un drum înfundat cu aur.

Deci, când stai într-un han, îl înfrumusețezi? Nu, ci mănânci și bei în grabă pentru a pleca. Viața de aici este un han. Intrăm, încheiem prezenta viață, cercetăm ca să ieșim cu nădejde bună și nu lăsăm nimic aici, ca să nu pierdem acolo. Când intri în han, ce-i spui copilului? Vezi cum așezi lucrurile, ca să nu-ți lași ceva aici, ca să nu se piardă nici cel mai mic, cel mai ieftin lucru, ca pe toate să le ducem acasă. La fel și noi în viața aceasta, s-o considerăm ca pe un han și să nu uităm nimic în el, ci toate să le aducem în cetatea mamă.

Ești călător și drumeț, mai degrabă un trecător neînsemnat. În ce fel? Vă voi spune: călătorul știe când intră în han și când iese, căci este important și să ieși și

să intri. Eu ştiu când am intrat în han, cu toate că din viaţa prezentă nu ştiu când ies. Şi uneori îmi pregătesc hrană pentru mult timp, dar stăpânul mă cheamă silit, şi-mi zice: „Nebunule, cele pe care le-ai gătit, ale cui vor fi? Căci în noaptea aceasta voi lua sufletul tău"! Ieşirea este nesigură, zidirea nestatornică, pretutindeni mii de dărâmături şi de valuri. Ce te înnebuneşti după acestea, şi de ce laşi adevărul, ca să alergi după umbre?

VI

Spun acestea, şi nu voi înceta să le spun mereu, lucrând cu durere adâncă şi închizând rănile, nu ale celor căzuţi, ci ale celor care sunt. Căci aceia au plecat, şi în cele din urmă au primit. Iar aceia care s-au aflat în suferinţele acelora, mai siguri au devenit. Şi ce să facem? Îmi zici?

Fă doar un singur lucru: urăşte averile şi iubeşte-ţi viaţa! Leapădă-te de cele care sunt, nu zic de toate, ci rupe-te doar de cele prisositoare. Nu le pofti pe ale altora, n-o jefui pe văduvă, nu răpi de la orfani, nu-i lua casa! Nu zic de persoane, ci de lucruri. Dacă conştiinţa cuiva se împotriveşte, aceasta nu este din pricina cuvântului meu. De ce răpeşti acolo unde se află invidia? Răpeşte unde găseşti cununa! Să nu răpeşti pământul, ci cerul. „Împărăţia Cerurilor este a celor care se silesc, şi silitorii o răpesc". De ce să-l răpeşti pe săracul care strigă după tine? Răpeşte-L pe Hristos care te şi laudă. Ai văzut nerecunoştinţă şi nebunie, să răpeşti de la săracul care are aşa puţin?! Hristos îţi

spune: „Pe Mine răpeşte-Mă, Care Mă bucur de răpire, împărăţia Mea răpeşte-o şi sileşte-te pentru aceasta"!

Dacă vrei să răpeşti împărăţia de jos, mai ales dacă vrei s-o stăpâneşti, vei fi pedepsit. Însă, dacă nu răpeşti Împărăţia de sus, atunci vei primi pedeapsa!

{Acolo unde sunt cele lumeşti, găseşti invidia, iar acolo unde sunt cele duhovniceşti, afli iubirea} Cugetă la acestea în fiecare zi, şi să nu te tulburi, să nu te sminteşti din nou după două zile, când vezi o lectică purtată, înveşmântată şi împodobită în mătăsuri.

Nu-l lăuda pe bogat, ci doar pe cel care ţine dreptatea. Nu te purta rău cu săracul, ci învaţă din lucruri, învaţă judecata cea dreaptă şi fără greşeală.

Să nu stai departe de Biserică, pentru că nimeni nu este mai puternic decât aceasta. Nădejdea, mântuirea şi scăparea ta este Biserica. Aceasta este mai înaltă decât cerurile şi mai lată decât pământul. Niciodată nu îmbătrâneşte, ci întotdeauna se află în plină glorie. Pentru aceasta, Sfânta Scriptură spune clar despre ea, că este munte nezdruncinat şi neînviforat. Fiind fără stricăciune, este numită fecioară, plină de splendoare, este chemată împărătească, fiind rudă cu Dumnezeu i se zice fiică. Deşi stearpă, este roditoare, de aceea o numeşte Născătoare fără sfârşit. Îi atribuie mii de numiri, ca să scoată înainte noblețea ei. Căci, ca şi Stăpânul ei, are multe nume. Acesta Se numeşte şi Părinte şi Cale şi Viaţă şi Lumină, Stâncă, Ispăşitor, Temelie, Uşă, Cel fără de păcat, Domnul Dumnezeu, Fiul, Unul-Născut, Chipul şi Asemănarea lui Dumnezeu. Nu este de ajuns un nume care să cuprindă totul? În nici un caz. Deci, pentru aceea sunt miile de nume, ca să aflăm ceva despre Dumnezeu, chiar şi puţin.

La fel şi Biserica, este numită „cea cu multe nume". Se numeşte fecioară, dar oare nu era desfrânată înainte de aceasta? Aşadar, aici este minunat Mirele, că a luat o desfrânată şi a făcut-o fecioară. Oh, minunăţia şi paradoxul lucrurilor! Nunta, la oameni, pierde fecioria, în timp ce nunta la Dumnezeu, o înviază! La noi, oamenii, cea care era fecioară şi s-a căsătorit, nu mai este fecioară. Prin Hristos, cea care era desfrânată, odată căsătorită, s-a făcut fecioară.

VII

Ereticul să explice doar aceasta, cel curios să vorbească despre naşterea de sus, căci aceştia zic: „Cum S-a născut Tatăl"? Şi-i spun lui: „Cum Biserica, desfrânată fiind, a devenit fecioară? Cum, cea care a născut, a rămas fecioară"?

„Căci vă râvnesc pe voi cu râvna lui Dumnezeu"! Pavel a zis: „Căci v-am logodit pe voi unui singur Bărbat, ca să vă înfăţişez lui Hristos fecioară neprihănită. Oh, adâncul înţelepciunii şi al priceperii"!

„Căci vă râvnesc pe voi cu râvna lui Dumnezeu"! Ce înseamnă aceasta? Spune: „Vă râvnesc"! Tu, cel duhovnicesc, râvneşti? „Da, râvnesc, ca şi Dumnezeu", spune. Şi Dumnezeu râvneşte? Da, dar nu din patimă, ci din iubire şi gelozie.

„Căci vă râvnesc pe voi cu râvna lui Dumnezeu"! Îţi spun cum „râvneşte". A văzut pământul distrus de demoni şi L-a dat pe Fiul Său, căci cuvintele spuse despre Dumnezeu, n-au putere. Se zice: Dumnezeu este gelos, Dumnezeu Se mânie, Dumnezeu Se căieşte,

Dumnezeu urăşte. Cuvintele acestea sunt omeneşti, dar sensurile divine, vrednice de Dumnezeu.

Cum râvneşte Dumnezeu? „Căci vă râvnesc pe voi cu râvna lui Dumnezeu". Se mânie Dumnezeu? „Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine"! Dumnezeu oare, chiar şi doarme? „Scoală-te, Doamne, de ce dormi"? Dumnezeu Se căieşte? „M-am căit că l-am făcut pe om". Dumnezeu urăşte? „Sărbătorile voastre şi lunile noi le urăşte sufletul Meu".

Dar nu lua seama la neputinţa cuvintelor, ci la sensurile vrednice de dumnezeire. Dumnezeu este gelos pentru că iubeşte. Se mânie, nu suferă, ci pedepseşte şi chinuieşte. Dumnezeu doarme, nu întinzându-se, ci îndelung răbdând. A ales cuvintele. Astfel, şi când auzi că Dumnezeu naşte, să nu crezi că S-a împărţit, ci este de aceeaşi fiinţă. Căci cuvintele acestea multe, Dumnezeu le-a folosit pentru noi şi despre El, ca să luăm aminte.

VIII

Ai cugetat la ce-am spus? Ia aminte întru totul, iubitule! Există nume dumnezeieşti şi nume omeneşti. „Primeşte-l de la Mine şi dă-Mi-l pe acesta. Dă-Mi-le pe ale tale, şi primeşte-le pe ale Mele", spune. De ale Mele ai nevoie, nu Eu am nevoie, ci tu. Căci de vreme ce fiinţa Mea este nestricăcioasă, tu eşti om încurcat cu trup, cauţi cuvinte şi lucruri trupeşti, căci înveşmântat în carne iei din cunoştinţa cuvintelor, ca să le pricepi pe cele înalte în înţelesuri. Câte nume n-au primit de la Mine, şi câte nume nu Mi-au dat? Acesta este Dumnezeu, şi pe mine m-a numit dumnezeu. Acolo

firile lucrării, aici cinstea numelui. Eu am zis: „Dumnezei sunteți și fiii Celui Preaînalt, toți". Aici sunt cuvinte, acolo firile lucrărilor. M-a numit Dumnezeu, căci m-a cinstit. Acesta, a fost numit om, Fiul Omului, Cale, Uşă, Piatră.

Pe acestea de la mine le-a luat, pe acele cuvinte de la El mi le-a dat. De ce a fost numit Cale? Ca să înveți că prin El ne ridicăm la Tatăl. De ce a fost numit Piatră? Ca să pricepi lucrurile neîndoielnice şi nezdruncinate ale credinței. De ce a fost numit Temelie? Ca să afli că pe toate le ține. De ce a fost numit Rădăcină? Ca să ştii că în Acesta înflorim. De ce a fost numit Păstor? Pentru că pe noi ne păstoreşte. De ce S-a numit Oaie? Pentru că pentru noi S-a adus jertfă de ispăşire. De ce a fost numit Viață? Pentru că ne-a înviat pe noi, cei morți. De ce a fost numit Lumină? Pentru că ne-a izbăvit de întuneric. De ce a fost numit Tărie? Pentru că este de aceeaşi ființă cu Tatăl. De ce a fost numit Logos? Că S-a născut din Tatăl.

Căci aşa cum cuvântul meu se naşte din suflet, la fel şi Fiul S-a născut din Tatăl. De ce a fost numit Veşmânt? Pentru ca eu, botezându-mă, să mă îmbrac cu Acesta. De ce a fost numit Masă? Pentru că Îl mănânc pe El, desfătându-mă cu Sfintele Taine. De ce a fost numit Lăcaş? Pentru că mă sălăşluiesc în El. De ce Sălăşluitor? Pentru că ne-am făcut templul Lui. De ce a fost numit Cap? Pentru că eu sunt mădularul Lui. De ce S-a chemat Mire? Pentru că m-a găsit potrivit să-I fiu mireasă. De ce a fost numit neprihănit? Pentru că m-a făcut feciorelnic. De ce a fost numit Stăpân? Pentru că eu sunt roaba Lui.

IX

Aşa cum zicea, am aflat că Biserica este când mireasă, când fiică, când fecioară, când roabă, când împărătească, când cea stearpă, când munte, când paradis, când cea cu mulți fii, când crin, când izvor, toate este. De aceea, te rog, auzind acestea să nu crezi că sunt fireşti, ci ajută-te cu cugetul, căci asemenea lucruri nu pot fi trupeşti.

Ia seama la ce-ți spun: muntele nu este fecioară, fecioara nu este mireasă, împărăteasa nu este roabă, Biserica este toate acestea. De ce? Pentru că nu în trup sunt acestea, ci în suflet. Căci în trup, ele sunt cu neputință, dar în suflet, au lărgime multă.

„Şezut-a Împărăteasa de-a dreapta ta". Împărăteasa? Cea călcată în picioare, cea săracă, cum a putut să devină împărătească, şi unde s-a urcat? Împărăteasa a stat la înălțime. Cum? Deoarece Împăratul S-a făcut rob. Nu era, ci S-a făcut. Deci, învață din cele ale dumnezeirii, şi înțelepteşte-te din cele ale iconomiei. Află cine era, şi cine S-a făcut pentru tine, şi nu amesteca lucrurile, nici nu fă din actul iubirii de oameni, pricină de blasfemie. Acela era înalt şi aceasta smerită, înalt, nu ca loc, ci ca fire. Ființa era neprihă-nită, nepieritoare, firea nestricăcioasă, neînțeleasă, nevăzută, necuprinsă, totdeauna fiind şi aceeaşi fiind, mai presus de îngeri, mai înaltă decât puterile cele de sus, biruind gândul, depăşind cugetul, fără putința de a fi văzută, ci doar crezută. Îngerii au văzut şi s-au cutremurat, heruvimii s-au acoperit cu aripile, întotdea-una înfricoşându-se. A privit spre pământ şi l-a făcut pe el să se cutremure, a amenințat marea şi a uscat-o pe ea, râurile

în pustiu, munților le-a pus stavilă și văilor măsură. Cum să grăiesc? Cum să le arăt? Măreția Lui nu are hotare, înțelepciunea Lui nu are număr, judecățile Lui sunt fără fund, iar căile Lui necercetate. Acesta este „Cel mai mare și mai puternic", dacă și aceasta este sigur să spunem. Dar ce pătimesc? Om sunt și omenește vorbesc. Cer iertare Stăpânului că am limbă din țărână. Căci nu cu obrăznicie mă folosesc de aceste cuvinte, ci din greutatea neputinței și a firii limbii noastre.

Milostiv să-mi fii mie, Stăpâne, că nu din îndrăzneală mă folosesc de aceste cuvinte, ci pentru că nu am altele; căci nu rămân la slăbiciunea cuvântului, ci urc pe aripa înțelesului.

„Cel mai mare și mai puternic". Spun acestea, ca nu cumva rămânând la cuvinte, nici la sărăcia celor spuse, să înveți că și Acesta face la fel. Ce te minunezi, dacă eu fac acestea, ca și Acesta când vrea să înfățișeze ceva, depășind cele omenești? Fiindcă oamenilor le grăiește, Se folosește și de imagini omenești, pe măsura slăbiciunii ascultătorilor, înfățișări care nu sunt suficiente să reprezinte ce s-a spus, nici n-au puterea să conducă la toată deplinătatea măsurii, să pătrundă miezul ei.

X

Ajută-te pe tine însuți, nu descuraja cu cuvânt tânguitor. Căci când apare așa, nu este ceea ce pare, nici nu se arată ființa goală (căci nimeni nu L-a văzut pe Dumnezeu, El este „Cel ce este"). Așadar, S-a pogorât și Heruvimii s-au înfricoșat, a venit la cele de

jos, şi munţii au fumegat, S-a coborât şi marea s-a uscat, cerul s-a cutremurat, şi dacă nu S-ar fi coborât, cine ne-ar fi ridicat?

De aceea, aşa cum nu apare ceea ce este, cel care-L priveşte, poate să-L vadă; astfel, apare când ca bătrân, când ca tânăr, când în foc, când în adiere, când în apă, când în războaie, neschimbându-Şi firea, dar făcându-Se la vedere după felurimea celor pe care-i are înainte.

Astfel, şi când vrea să spună ceva despre El, se foloseşte de imagini omeneşti. Deci, ce să grăiesc? S-a urcat pe munte şi „S-a schimbat la faţă înaintea lor, şi a strălucit faţa Lui ca lumina şi hainele Lui s-au făcut albe ca zăpada". S-a deschis, zic, puţin din dumnezeire, le-a arătat lor pe Dumnezeul care sălăşluia în El, „S-a schimbat înaintea lor".

Luaţi aminte cu mare atenţie la cuvinte. Zice: „Şi S-a schimbat la faţă înaintea lor, şi au strălucit veşmintele Lui ca lumina şi înfăţişarea Lui ca soarele".

De vreme ce ziceam: „Cel mai mare şi mai puternic", şi mai spuneam „Milostiv fii mie, Stăpâne" (căci nu rămân la cuvânt, ci mă uluiesc şi nu am altă slovă potrivită), vreau să te înştiinţez că din Scriptura aceasta m-am adăpat. Evanghelistul n-a putut să arate strălucirea Lui şi zice „a strălucit". Cum a strălucit? Spune-mi! Cu putere. Şi cum zici „ca soarele"? Zici că a strălucit ca soarele? Da! De ce? Pentru că nu am altă stea mai puternică. Şi era alb „ca zăpada". De ce ca zăpada? Pentru că nu am altă materie mai strălucitoare. Că nu a strălucit aşa, se arată din ceea ce urmează: „Şi ucenicii au căzut cu faţa la pământ". Dacă ar fi strălucit ca soarele, ucenicii n-ar fi căzut cu faţa la pământ, căci în fiecare zi vedeau soarele şi nu cădeau. Dar pentru că

strălucea mai presus decât soarele şi decât zăpada, de aceea, nesuportând strălucirea, au căzut cu faţa la pământ.

XI

Spune-mi, deci, o evanghelistule, dacă strălucea mai mult decât soarele, de ce zici „precum soarele"? Da, cunoşti că dacă vreau să prezint lumina, n-am un alt astru mai mare, nu am altă imagine mai împărătească între astre. Spuneam acestea ca să nu insişti pe neputinţa cuvântului. Ţi-am arătat căderea ucenicilor. Au căzut şi s-au îngreunat, şi au rămas la pământ. „Sculaţi-vă!", le-a zis, şi i-a ridicat pe ei şi erau îngreunaţi. Căci nu strălucirea cea mare i-a făcut aşa, ci somnul a cuprins ochii lor. Astfel, lumina care a apărut era mai puternică decât cea a soarelui. Evanghelistul a zis „ca soarele", pentru că astrul acesta ne este cunoscut nouă şi le depăşeşte pe toate celelalte astre.

Deci, aşa cum ziceam, „Cel mai mare şi mai puternic" a râvnit o desfrânată. Dumnezeu şi-a dorit pentru Sine o desfrânată? Da, la firea noastră desfrânată mă refer. Dumnezeu doreşte o desfrânată? Omul, dacă pofteşte o desfrânată este osândit, iar Dumnezeu o doreşte pe aceasta? Foarte mult! În timp ce omul, însă, pofteşte desfrânata ca să se facă desfrânat, Dumnezeu o doreşte ca să o preschimbe în fecioară. Astfel, pofta omului înseamnă pierderea celei desfrânate, în timp ce dorirea lui Dumnezeu înseamnă mântuirea acesteia.

„Cel mare şi puternic" a dorit o desfrânată? Şi de ce? Ca să devină Mire. Şi ce face? Nu trimite la aceasta

pe nici unul dintre robi, nu-l trimite pe Înger, nici pe Arhangheli, pe Heruvimi şi Serafimi, ci El Însuşi Se apropie ca un iubit. Din nou, auzind despre iubire, să nu crezi că este pătimaşă.

Alege înţelesurile cuvintelor, aşa cum albina cea mai bună atinge florile, ia nectarul, lăsând florile. A dorit o desfrânată? Şi ce face? N-o ridică pe ea sus, căci nu vroia s-o înalţe desfrânată la cer, ci coboară Acesta pe pământ. Vine spre desfrânată şi nu Se ruşinează. Vine la coliba acesteia şi o află beată. Şi cum vine? Nu-Şi goleşte fiinţa, ci Se face aşa cum era desfrânata. Nu la gândire, ci la fire devine ca aceasta, pentru ca să nu se sperie, să nu fugă, văzând că El nu este căzut ca ea. Vine spre desfrânată şi Se face Om. Şi cum Se face? Se zămisleşte în pântece, se măreşte câte puţin şi vine pe drumul vârstei mele. Cine? Iconomia, nu dumnezeirea, înfăţişarea de rob, nu de stăpân, trupul meu, nu fiinţa Aceluia, creşte încet şi Se amestecă cu oamenii, cu toate că o află pe aceasta plină de răni, chinuită, hărţuită de demoni. Şi ce face? Vine spre ea. Aceea L-a văzut şi a fugit. I-a chemat pe magi. „Ce, vă temeţi de Mine? Nu sunt judecător, ci doctor. N-am venit ca să judec lumea, ci ca să mântuiesc lumea". I-a chemat îndată pe magi. Oh, biruinţa şi paradoxul lucrurilor! Magii, pe dată s-au făcut începători. Şi S-a aflat în iesle Cel ce ţine universul, şi S-a înfăşat în scutece, Cel Care Se îngrijeşte din totdeauna de toţi. A ridicat templu şi Dumnezeu S-a sălăşluit în el. Şi au venit magii, şi îndată I S-au închinat. A venit vameşul şi s-a făcut evanhelist. A ajuns desfrânata şi a devenit fecioară. S-a oprit şi cananeanca şi s-a desfătat cu iubirea de oameni.

Acest Iubit nu i-a cerut socoteală despre păcate, ci i-a iertat greşelile şi fărădelegile. Şi ce face? O ia pe aceasta şi Se uneşte cu ea. Şi ce-i dă acesteia? Inelul. Care inel? Pe Duhul cel Sfânt.

Sfântul Pavel spune: „Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi este Dumnezeu..., şi ne-a şi pecetluit pe noi, şi a dat arvuna Duhului în inimile noastre". Pe Duhul Sfânt i l-a dat acesteia. După aceea i-a zis: „Nu te-am sădit în Rai? Răspunde!". „Da". „Şi cum ai căzut de acolo"? „A venit diavolul şi m-a luat".

„Ai fost sădită în Paradis şi te-a scos afară? Uite, te sădesc în Mine. Eu te ţin. Cum, nu îndrăzneşti să vii la Mine? Nici în cer nu te urc, ci mai bine aduc cerul aici. În Mine Însumi, Stăpânul cerului, te sădesc pe tine"!

Păstorul poartă de grijă turmei şi lupul nu vine. „Mai bine mă las în grija Lui şi vin", zicea firea. Şi El păzeşte firea noastră şi diavolul vine şi este înfrânt. „Te-am sădit în Mine". De aceea şi zice: „Eu sunt rădăcina, voi mlădiţele". Şi a sădit-o pe aceasta în El Însuşi. Aşadar, ce se întâmplă? Sunt păcătos şi necurat! Să nu te îndoieşti căci sunt doctor. Am văzut vasul meu şi ştiu cum s-a sfărâmat. Din lut era înainte de aceasta, şi s-a destrămat. Îl voi plăzmui din nou prin baia renaşterii, şi-l voi da pe el focului. Căci a zis: „A luat ţărână din pământ şi l-a făcut om, l-a plăsmuit pe el". A venit Acesta, a luat din nou, a suflat asupra lui, l-a băgat în apa Botezului, dar nu i-a lăsat lui trupul de ţărână, ci i l-a învârtoşat. A dat ţărâna focului Duhului Sfânt; „Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc". L-a băgat în apă ca să-l plăsmuiască din nou, iar în foc ca să-l întărească. De aceea, profetul, proorocind de sus, a zis: „Ca vasele olarului îi vei strivi pe ei". N-a zis ca

vasele de lut pe care fiecare le face, ci ca vasele acelea de ceramică, pe care olarul le lucrează la roată. Deci, chemându-ne prin cuptorul Botezului „ca vasele olarului îi vei strivi pe ei", le plăzmuieşte din nou şi le bagă în cuptor. Cobor prin Botez şi mi se plăsmuieşte din nou înfăţişarea, sunt băgat în focul Duhului şi mă fac vârtos. Ca să nu lungesc cuvintele, ascultă-l pe Iov: „Tină ne-a făcut pe noi" şi pe Pavel: „Având comoara aceasta în vase de lut". Deci, uită-te la tăria lutului, căci nu prin foc se vădeşte, ci prin Duhul. Şi cum adică, vas învârtoşat în foc? „De cinci ori, patruzeci de lovituri fără una am primit, de trei ori am fost bătut cu bețe, odată am fost bătut cu pietre, şi vasul de lut nu s-a sfărâmat. O zi şi o noapte am petrecut în largul mării". În mare s-a aflat şi vasul de lut nu s-a risipit, a naufragiat şi comoara nu s-a pierdut, corabia a fost învolburată de valuri, dar încărcătura a plutit.

„Având comoară"...! Ce fel de comoară? „Darul, dreptatea, sfinţirea, izbăvirea Duhului". Care? Spune-mi! „În numele lui Iisus Hristos, scoală-te şi mergi"... **„Enea**, te vindecă Iisus Hristos...". „Ţie-ţi spun, duh viclean, ieşi din omul acesta".

XII

Ai văzut comoară mai strălucitoare decât comorile împărăteşti? Oare poate să facă mai mult mărgăritarul împăratului, decât cuvintele Apostolului? Pune mii de coroane împărăteşti peste morţi şi nu se scoală, iar un cuvânt ieşit din gura Apostolului a readus firea oprită, şi aceasta în cele mai de dinainte s-a arătat.

„Având comoara aceasta". Oh, comoară, care nu trebuie să fii păstrată, ci care şi păzeşti templul acesta, aici te afli? Ai priceput ce am zis? Împăraţii pământului şi cârmuitorii, când au comori, au şi castele măreţe construite, ziduri, porticuri, uşi, temniţe, zăvoare, ca să păzească comoara. Hristos însă, a făcut altfel: a pus comoara nu în încăperi de piatră, ci a aşezat-o în vase de lut. Dacă comoara este mare, de ce vasul este slab? Dar nu pentru aceasta este slab vasul, fiindcă comoara este mare. Căci nu este păstrată de vas, ci aceasta păstrează vasul. Deci, eu având comoara în mine, cine poate s-o fure? A venit diavolul, a venit lumea întreagă, au venit zecile de mii, şi n-au furat comoara. Vasul a fost biciuit, şi comoara n-a fost lepădată, a fost cufundat în mare, şi nu s-a înecat, a murit, şi comoara nu s-a pierdut. Aşadar, ne-a dat arvuna. Unde sunt blasfemiatorii care nu-L preţuiesc pe Duhul Sfânt? Luaţi seama! „Cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi în Hristos este Dumnezeu, şi Cel care ne-a dat arvuna Duhului".

Voi toţi ştiţi că arvuna este o parte mică din tot, aşa cum auziţi. Cineva vine să cumpere o casă de mare cinste, şi i se zice: „Dă-mi arvună, ca să prind curaj". Un altul vine ca să-şi ia femeie, îi oferă zestre şi lucruri şi zice: „Dă-mi garanţie". Ai luat seama? Şi în fapta robului arvună, şi în tot felul de schimburi, arvună. De vreme ce Hristos a făcut înţelegere cu noi („Căci ca mireasă pe mine voia să mă ia", zice firea) şi arvună mi-a dat în scris, nu de bani, ci de sânge, arvuna aceasta, mi-a scris-o ca plată a bunurilor „pe care ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit". Aşadar, a scris în arvună nemurirea, lauda

împreună cu îngerii, izbăvirea de moarte, libertatea față de păcat, moștenirea Împărăției foarte bogate, dreptatea, sfințirea, izbăvirea de cele de aici, aflarea celor viitoare. Mare mi-a fost darul! Ai luat aminte cu atenție? Vezi ce faci! A venit s-o ia pe desfrânată, zic pe aceasta care era necurată, ca să afli despre iubirea Mirelui. A venit, m-a luat, mi-a scris arvună. Şi îi spune: „Îți dau ție bogăția Mea. Cum? Ai primit Paradisul, primeşte-le şi pe acestea", îi zice. „L-ai pierdut pe cel frumos la vedere? Primeşte-l pe acesta, ia-le pe acestea toate. Dar darul, nu mi-a fost dat mie aici.

XIII

Ia seama la cele care sunt scrise în dota aceasta. Mi-a scris în dotă despre învierea trupurilor, despre nestricăciune. Căci în tot cazul, neputrejunea nu urma învierii, căci amândouă erau asemenea. Mulți au înviat şi din nou au murit precum Lazăr, la fel şi trupurile sfinților. Dar acum nu este aşa, ci în înviere găseşti neputrejune, dănțuire împreună cu îngerii, întâmpinarea Fiului lui Dumnezeu pe nori „şi aşa totdeauna cu Domnul vom fi", izbăvirea de moarte, libertatea față de păcat, omorârea morții. Care este aceea? „Cele pe care ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a pregătit Dumnezeu celor care-L iubesc pe El". Îmi dai bunuri pe care nu le-am văzut? Spune-mi! „Da, aici le promit celui care Mă iubeşte". De ce nu-mi dai zestrea aici? „Ți-o voi da când vei veni la Părintele Meu, în curțile împărăteşti, căci Eu am venit la tine, şi nu tu la Mine. Am venit nu

ca tu să rămâi, ci ca să te iau şi să te înalţ. Nu-mi cere aici zestrea, ci afl-o întotdeauna în nădejde, în credinţă". Şi aici nu-mi dai nimic? Zice: „Primeşte arvuna, ca să crezi Mie despre cele viitoare". Odată cu arvuna, primeşte şi logodna. De aceea Sfântul Pavel zice: „Căci m-am potrivit vouă".

Dumnezeu ni le-a dăruit pe cele prezente ca logodnic, căci El este Mirele, dar zestrea toată rămâne acolo. Cum? Eu zic: aici îmbătrânesc, acolo nu îmbătrânesc, aici mor, acolo nu mă sfârşesc, aici mă întristez, acolo nu mă mâhnesc, aici sărăcie şi boală şi curse, acolo nimic din toate acestea; aici întuneric şi lumină, acolo doar lumină. Aici înşelăciune, acolo libertate, aici boală, acolo sănătate, aici viaţa are sfârşit, acolo este nesfârşită. Aici păcatul, acolo dreptatea, iar fărădelegea nicăieri. Aici invidia, acolo nimic din toate acestea.

„Dă-mi acestea", a zis. Aşteaptă, ca şi semenii tăi robi, să se mântuiască, aşteaptă. Apără-ne şi pe noi şi dă-ne arvuna. Care arvună? Duhul Sfânt, darurile Duhului.

Deci, să spun despre Duhul Sfânt. Le-a dat Apostolilor inelul, zicându-le: „Luaţi-l, şi daţi-l la toţi!". Inelul se împarte? Se împarte şi nu se desparte; se împarte şi nu se sfârşeşte. Află despre darul Duhului. Şi Petru şi Pavel au primit Duhul Sfânt şi au străbătut lumea întreagă, ca să izbăvească pe păcătoşi de fărădelegi, să-i îndrepte pe ologi, să-i îmbrace pe cei goi, să-i învieze pe cei morţi, să-i curăţească pe cei leproşi, să-i scoată pe diavoli, să-i nimicească pe demoni. L-au propovăduit pe Dumnezeu, au întemeiat Biserica, au distrus templele, au ridicat altare, au înrădăcinat virtutea, au alungat răutatea, iar pe oameni i-au făcut îngeri.

XIV

Pretutindeni erau acestea. Arvuna a cuprins toată lumea. Când spun toată lumea, zic de pământul luminat de soare, de mare, de insule, de munți, de văi, de culmile cele înalte. Sfântul Pavel, purtat de aripi, i-a cercetat pe cei din vechime doar cu o gură, el făcătorul de corturi, croitorul cu cuțitul şi cusătorul de piele. Şi acest meşteşug nu s-a făcut piedică virtuții, ci făcătorul de corturi s-a arătat mai puternic decât demonii, cel ce filozofa fără grai, mai înțelept decât înțelepții. Când? Atunci când a luat arvuna, a păstrat inelul şi l-a păzit. Toți au crezut că Împăratul S-a potrivit firii noastre, iar demonul a aflat şi el şi s-a îndepărtat. L-a văzut pe Mire şi s-a cutremurat şi s-a retras, a văzut veşmintele, şi a dat bir cu fugiții. Oh, puterea Duhului! Căci nu s-a dat stăpânire doar sufletului şi trupului, ci şi veşmântului, şi nu numai veşmântului, ci şi umbrei. Petru era înconjurat de mulțimi şi umbra lui alunga bolile, îi îndepărta pe diavoli şi-i învia pe morți. Acesta a înconjurat lumea, tăind buruienile necredinței şi semănând semințele evlaviei cu plugul cel mai bun, plugul învățăturii. Şi la cine a venit? La traci, la sciți, la inzi, la mauri, la sardinieni, la goți, la fiarele sălbatice, şi i-a schimbat pe toți. De când? De la logodnă. Cum le-a păstrat? Prin darul Sfântului Duh. Om simplu, gol, desculț, era cel care a dat arvuna Duhului. De aceea spune: pentru acestea, cine este puternic? „Puterea noastră este de la Dumnezeu, Care ne-a învrednicit şi pe noi să fim slujitori ai Noului Testament, nu ai literei, ci ai Duhului". Vezi ce a făcut Duhul Sfânt? A găsit pământul plin de

demoni şi l-a preschimbat în cer. Căci nu înţelegi cele prezente decât cugetând la acestea. Atunci era tânguitul, atunci erau peste tot altare, fum, grăsimea jertfelor, desfrânări, ritualuri, demonii lui Bahus, acropolele diavolului, desfrânarea încununată, şi Pavel era unul. Cum n-a fost înăbuşit? Cum n-a fost sfâşiat? Cum a deschis gura? A intrat în Thebaida şi a luat robi. A intrat în curţile împărăteşti şi pe împărat l-a făcut ucenic. A intrat în sala de judecată, şi judecătorul i-a zis lui: „Cu puţin de nu m-ai convins să devin şi eu creştin". Şi judecătorul a devenit ucenicul lui. A intrat în temniţă şi l-a convertit şi pe temnicer. A ajuns la insula barbarilor şi pe viperă a făcut-o învăţător. A ajuns la poporul romanilor şi l-a smuls pe senator. A ajuns la râuri, la locurile pustii ale lumii de peste tot. Nu pământul, nu marea au însemnat suferinţele izbânzilor lui, căci a dat arvuna inelului. Şi dând-o, zice: „Pe ale mele ţi le dau, ţi le făgăduiesc".

De aceea, profetul spune acestea: „Şezut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină înfrumuseţată". Nu veşmânt zice, ci virtute. De aceea, în altă parte, Scriptura spune: „Cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă"? Deci, nu de haină vorbeşte, ci de desfrânare şi de fapta întinată şi necurată. Astfel, hainele murdare sunt păcatul, iar podoaba, virtutea. Deci, haina aceasta era a împăratului. Acesta i-a dăruit ei haina, căci era goală şi urâtă la vedere.

„Şezut-a împărăteasa de-a dreapta Lui în haină aurită". Nu la veşminte se referă, ci la virtute, căci n-a grăit despre aur. Ia seama şi la acest cuvânt, căci are multă noblete în înţelesuri. N-a zis veşmânt de aur, ci aurit. Ascultă cu cumineţenie. Veşmântul de aur, este în

totalitate din aur, cel aurit are o parte aur şi altă parte de mătase. Aşadar, de ce n-a zis că mireasa n-a purtat veşmânt de aur, ci aurit? Ia seama exact. Spune că vieţuirea Bisericii este felurită. Căci deoarece nu toţi ducem viaţa la fel, ci unul de feciorie, altul de văduvie, celălalt de evlavie se îngrijeşte, veşmântul Bisericii este vieţuirea ei.

XV

Deci, pentru că Stăpânul nostru a văzut că dacă o cale este tăiată, mulţi au să se lenevească, de aceea a lăsat felurite drumuri. Nu poţi să intri prin feciorie? Intră prin nunta cu o singură femeie. Nu poţi prin nunta aceasta? Atunci prin nunta a doua. Nu poţi să intri prin înţelepciune? Intră prin milostenie. Nu poţi prin milostenie? Intră prin postire. Nu poţi prin aceasta? Încearcă prin aceea. Nu poţi prin aceea? Ia-o pe aceasta. De aceea, n-a arătat veşmântul de aur, ci aurit. Este mătase, este porfiră, este aur. Nu poţi să fii aur? Fă-te mătase! Te primesc doar în veşmânt. Pentru aceea, şi Pavel a zis: „Dacă cineva zideşte pe temelia aceasta aur, argint, pietre preţioase...". Nu poţi să fii piatră preţioasă? Fă-te aur! Nu poţi să fii aur? Fă-te argint, numai în temelie. Şi, din nou, în altă parte, zice: „Alta este strălucirea soarelui, alta slava lumii şi alta a stelelor". Nu poţi să fii soare? Fă-te lună! Nu poţi să fii lună? Fă-te stea! Nu poţi să fii o stea mare? Fă-te ca una mică, doar în ceruri! Nu poţi să fii fecioară? Căsătoreşte-te cu înţelepciune, doar în Biserică! Nu poţi să te lipseşti de agoniseală? Fă milostenie, doar în

Biserică, doar în veşmânt, doar împărătesei. „Aurit" este veşmântul, adică felurit. Nu te alung pe tine de pe cale, căci belşugul virtuților a împlinit uşor iconomia Împăratului.

„...în haină aurită înveşmântată, felurit împodobită". Felurit este veşmântul acesteia, şi dacă vrei, cugetă la adâncimea cuvântului rostit, şi vezi veşmântul aurit. Căci aici sunt cei care viețuiesc singuri, cei careşi trăiesc nunta smerit, nu cei care s-au despărțit demult, ci monogamii, văduvele îmbunătățite. Veşmântul are flori felurite, copaci şi mulți palmieri. Multe sunt stelele, dar unul soarele; multe viețile, dar unul Paradisul, multe templele, dar unul Raiul, multe bisericile, dar o singură Maică (un singur baptisteriu). Pe de o parte trupul, ochii, degetul, dar toate sunt una. Căci acesta este mic, acela mare şi celălalt foarte mic. Fecioara are nevoie de cea căsătorită, căci şi fecioara este din nuntă, ca să nu disprețuiască nunta. Fecioara este rădăcina nunții. Toate sunt legate, cele mari cu cele mici şi cele mici cu cele mari.

„Şezut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină aurită, înveşmântată, felurit împodobită".

Deci, „Ascultă, fiică...". Starostele ți-a spus că vei ieşi să-L întâmpini pe Mire, depăşindu-ți natura şi firea. Eu sunt Starostele.

„Ascultă fiică...". Îndată s-a făcut femeie. Da! Căci nimic nu este în trup. Căci şi ca femeie a fost potrivită şi ca fiică iubeşte; şi ca roabă prevesteşte; şi ca fecioară se păstrează, şi ca paradis se zideşte, ca mădular se păzeşte, ca şi cap, prevesteşte, şi ca rădăcină sădeşte, şi ca păstor păstoreşte, şi ca Mire se potriveşte, şi ca Izbăvitor iartă, şi ca oaie se jertfeşte, şi ca logodnic se

păstrează întru cele bune şi ca bărbat prevede cu grijă. Multe înţelesuri sunt, ca să ne desfătăm chiar şi în mică parte de iconomie.

„Ascultă fiică şi vezi şi priveşte lucrurile de nuntă şi duhovniceşti". „Ascultă fiică". Fiica aceasta, mai înainte era a demonilor, fiică a pământului nevrednică de pământ, şi acum s-a făcut fiica Împăratului. Acesta a voit să fie iubitul ei, căci cel care iubeşte nu cercetează starea, cel îndrăgostit nu vede urâciunea; de aceea se numeşte îndrăgostit, pentru că deseori iubeşte şi urâciunea. Aşa a făcut şi Hristos; a văzut-o lipsită de frumuseţe (că nu aş zice că aceasta era frumoasă la chip) şi S-a îndrăgostit şi a făcut-o pe aceasta tânără, neavând pată sau întinăciune. Oh, Mirele, înfrumuseţează urâţenia miresei!

„Ascultă fiică, ascultă şi vezi". Două cuvinte spune: „ascultă, vezi", pe cele două din tine, pe cele din ochi şi cele din auz. Aşadar, zestrea acesteia era în ascultare. Dacă şi cei care prevedeau mai în profunzime îi îngăduiau pe cei neputincioşi, şi eu luându-o înainte, vă laud şi sunt părtaş cu cei care urmează acelora. Deoarece zestrea acesteia era în ascultare (ce înseamnă în ascultare? în credinţă, „Căci credinţa este din ascultare". În credinţă, nu în desfătare şi nici în toată încercarea). Spuneam mai înainte că în două părţi s-a tăinuit zestrea acesteia: o parte a dat-o în locul arvunii şi cealaltă parte i-a făgăduit-o în viitor. Ce i-a dat acesteia? I-a dăruit iertarea păcatelor, izbăvirea de pedeapsă, dreptate, sfinţire, izbăvire, trup împărătesc, masă dumnezeiască, duhovnicească, învierea morţilor. Căci pe toate acestea le aveau apostolii. Prin urmare, pe unele le-a dat, pe altele le-a făgăduit, primele erau prin

trăire şi desfătare, iar celelalte în credinţă şi nădejde. Şi ascultă! Ce a dat? Botezul, jertfa. Acestea sunt din trăire? Priveşte-le! Ce a făgăduit? Învierea, neputrejunea trupurilor, unirea împreună cu îngerii, dănţuirea cu arhanghelii, vieţuirea împreună cu Acesta, viaţa neprihănită, bucurii „pe care ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit". Pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor care-L iubesc pe El.

XVI

Înţelegeţi cele spuse? Să nu le pierdeţi, căci de aceea mă ostenesc cu acestea, ca să le pricepeţi. Aşadar, zestrea era împărţită în două. În cele prezente şi în cele viitoare, în cele văzute şi în cele auzite; în cele dăruite şi în cele crezute; în cele prin trăire şi în cele prin desfătare; în cele din viaţa de aici şi în cea de după înviere. Pe acestea le vezi, pe acelea le auzi. Deci, ia seama ce spune acesteia, ca să nu crezi că doar pe acestea le-a primit, cu toate că erau mari şi negrăite, şi depăşeau orice gând.

„Ascultă fiică şi vezi". Ascultă-le pe acelea şi vezi-le pe acestea, ca să nu spui: din nou în nădejde, din nou prin credinţă, din nou în cele viitoare. Şi vezi-le pe cele care mi se dau, pe cele care mi se făgăduiesc. Deci, acelea în nădejde, acestea le-a primit chezăşie, garanţie, dovadă. Îţi făgăduiesc ţie Împărăţia, crede din cele prezente, crede Mie. Mi-ai promis Împărăţia? Da! Mai mult ţi-am dat! Pe Stăpânul Împărăţiei. „Care nu L-a cruţat pe Însuşi Fiul Său, ci pentru noi toţi L-a dat pe El". Cum să nu ni se dăruiască prin Acesta toate? Îmi

dai învierea trupurilor? Da, chiar şi mai mult ţi-am dat! Ce? Izbăvirea de păcat. Cum mai mult? Căci păcatul a născut moartea! Pe mamă am sfâşiat-o, şi pe fiu nu-l voi pierde? Rădăcina am uscat-o, şi rodul nu-l voi lua?

„Ascultă fiică şi vezi". Ce să văd? Pe cei morţi înviaţi, pe cei leproşi curăţiţi, marea neînvolburată, paraliticul ţinându-se pe picioare, paradisul deschis, pâinile înmulţindu-se, pe păcătoşi dezlegaţi, pe ologi săltând, pe tâlhar făcându-se cetăţean Raiului, pe vameşul devenit evanghelist, pe desfrânată devenită fecioara cea mai smerită.

„Ascultă fiică şi vezi". Ascultă-le pe acelea, şi priveşte-le pe acestea. Din cele de aici primeşti dovada, cât despre acelea, ţi-am dat chezăşia. Le consideri mai bune pe acestea acelora! Şi ce vrei să spui? Acestea sunt ale mele!

„Ascultă fiică şi vezi". Acestea sunt zestrea. Ce oferă mireasa? Să vedem! Tu ai adus ceva vreodată, ca să nu fii lipsită de zestre? Ea zice: Ce pot să-Ţi aduc de la altare păgâneşti, de la tămâieri, de la demoni? Ce am să-ţi ofer? Ce? Doar pricepere şi credinţă".

„Ascultă fiică şi vezi". Şi ce vrei să fac? Uită pe poporul tău. Care popor? Poporul demonilor, al idolilor, al fumului, al grăsimii jertfelor, al sângelui.

„Şi vezi şi uită pe poporul tău şi casa părintelui tău". Lasă-l pe tatăl tău şi vino la Mine. Eu L-am lăsat pe Părintele Meu, şi am venit la tine, şi tu nu-l laşi pe tatăl tău? Dar l-am lăsat, ca să nu creadă Fiul că L-am părăsit.

„Eu am consimţit, aşa am rânduit, am luat trup". Aceasta este dat Mirelui şi miresei, ca să-şi părăsească părinţii şi să se unească unul cu celălalt.

„Ascultă fiică şi vezi, şi uită poporul tău şi casa părintelui tău". Şi ce-mi dai dacă uit?

„Şi va dori Împăratul frumuseţea ta". Îl ai ca iubit pe Stăpânul. Deci, dacă Îl ai iubit, le ai şi pe toate ale Lui. Dacă puteţi să pricepeţi cele spuse, este bine, căci înţelesul lor este fin. Şi vreau să închid gura iudeilor.

Dar fiţi în acelaşi gând cu mine, căci chiar dacă cineva aude sau nu, eu sap şi ar.

„Ascultă fiică şi vezi şi uită poporul tău şi casa părintelui tău şi împăratul va dori frumuseţea ta". Iudeul vorbeşte aici de frumuseţea prin simţuri, de cea trupească şi nu de cea duhovnicească.

XVII

Ia aminte ca să învăţăm ce este frumuseţea trupului şi ce este frumuseţea duhovnicească. Aşa cum sufletul şi trupul sunt două realităţi distincte, la fel există frumuseţea trupului şi frumuseţea sufletului.

Ce este frumuseţea? Mirosul asmuţit, ochiul dulce, înfăţişarea ispititoare, buzele senzuale, gâtul ridicat, coama agitată, unghiile foarte lungi, vârsta tânără, albul înfloritor. Această frumuseţe trupească este din fire sau din voinţă? Se mărturiseşte că din fire. Ia seama, ca să înveţi înţelesurile filozofilor. Această frumuseţe a chipului, a ochilor, a părului, a frunţii, se întâmplă din fire sau din voinţă liberă? Este foarte clar, că de la fire se întâmplă, căci urâtul, chiar să-l iubească mii, nu poate să se facă frumos după trup. Căci cele nemişcate ale firii, de-ar trece chiar şi munţii, nu se schimbă. Aşadar, cea frumoasă va fi întotdeauna frumoasă, chiar

dacă nu este iubitoare de frumos. Urâtul nu poate să se facă frumos, nici frumosul urât. De ce? Pentru că acestea țin de fire. Deci, ai văzut frumusețea trupească? S-o aducem înlăuntrul sufletului. Roaba să vină spre stăpân, spre suflet s-o aducem. Privește acea frumusețe, mai ales ascultă despre aceea, căci nu poți s-o vezi, fiindcă este nevăzută. Așadar, ce este frumusețea sufletului? Înțelepciune, îngăduință, milostenie, iubire, dragoste de frați, dorință de iubire, ascultare de Dumnezeu, plinirea legii, dreptate, cuget smerit. Acestea sunt frumusețile sufletului.

Prin urmare, acestea nu sunt de la fire, ci din voința liberă. Și cel ce nu le are, poate să le primească, iar cel care le are, dar se trândăvește, le-a și pierdut. Căci așa cum ziceam despre trup, că urâtul nu poate să devină frumos, la fel și despre suflet, spun invers, anume că sufletul urât poate să devină frumos. Căci cât de necioplit era sufletul lui Pavel, cel care blestema și ocăra? Și ce plin de frumusețe când spunea: „Lupta cea bună am luptat, drumul l-am încheiat, credința am păstrat-o"! Cât de urât era sufletul tâlharului, și cât de frumos s-a făcut când s-a învrednicit să audă: „Amin, îți zic ție, astăzi vei fi cu Mine în Rai"! Cât de mare era urâțenia vameșului când răpea, și câtă frumusețe a sufletului lui, când a împărțit din ale casei sale. Ai văzut că frumusețea trupului nu poate să se schimbe, căci nu este din voie liberă, ci din fire! Frumusețea sufletului, însă, se trage din dorința neîngrădită. Ai primit învățăturile. Care? Că frumusețea sufletului vine din ascultarea de Dumnezeu și că dacă urmezi Acestuia, sufletul urât leapădă urâțenia și devine frumos.

„Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti”? „Cine eşti, Doamne”? „Eu sunt Iisus”. Şi a ascultat, şi ascultarea aceasta i-a făcut sufletul frumos, din neîmplinit cum era. Iarăşi zice vameşului: „Vino, urmează-Mi”! Şi s-a sculat vameşul, şi a devenit apostol, iar sufletul lui dezgolit a devenit frumos la înfăţişare. Din ce pricină? Datorită ascultării. Iarăşi le spune pescarilor: „Veniţi după Mine, şi vă voi face pescari de oameni”! Şi din ascultare cugetul lor s-a făcut minunat. De aici, vedem ce înseamnă frumuseţea.

„Ascultă fiică şi vezi, şi uită poporul tău şi casa părintelui tău, şi va pofti Împăratul frumuseţea ta”. Ce fel de frumuseţe va pofti? Cea sufletească. Din ce motiv? Pentru faptul că a uitat, căci zice: „ascultă şi uită”. Acestea sunt din voinţa liberă.

„Ascultă”, a zis. Cea urâtă ascultă, şi urâţenia aceasta nu se dezleagă decât prin trup.

„Ascultă”, a zis celei păcătoase, şi dacă vei asculta, vei vedea care este frumuseţea.

De vreme ce urâţenia miresei nu era fizică, ci voită (căci n-a ascultat de Dumnezeu şi a încălcat porunca), prin aceasta i se aduce ei un medicament străin, din afară. Aşadar, s-a făcut urâtă, nu din fire, ci din voinţă liberă, şi frumoasă, a devenit prin ascultare.

„Ascultă fiică şi vezi şi uită poporul tău şi casa părintelui tău şi va dori Împăratul frumuseţea ta”.

Aşa să ştii, că nimic nu se referă la simţuri când auzi de frumuseţe, să nu socoteşti că este vorba de ochi, nas, gură, gât, ci de evlavie, credinţă, iubire, de cele dinăuntru, „căci toată slava fiicei Împăratului este lăuntrică”.

Pentru toate acestea, să mulțumim lui Dumnezeu, Dătătorul de viață, Căruia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor. Amin!